

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1837

232.9

6-33

1874

010

Հանրագրություն մի օտարալեզու հրատարակության

Ար. Ռոտարյան

Համ. 464.

Ճ Ե Ռ

Մ Խ Ի Թ Ե Ր Ո Ի Թ Ե Ը Կ

վշտացեալ քրիստոնեաների

Համար

Փրկչի խօսքերից՝ որ ասաց Նա առաքեալ-
ներին փոթորիկը բարձրացած ժամանակ.

"ԵՍ ԵՄ"

(Թարգմանաբան)

Է. Վարդանանցի

Ի Ե Ղ Ո Ւ Բ

Ի Տպարանի Մաշտոցեանցի և Բնկ.

1874

232.9
-33

Կրմ.

464.

464.

232.9

b-33

Ղ Ա Ռ

12012

ՄԻՍԹԱՆՈՒԹԵԼՆ

Վշտացեալ քրիստոնեաների

Համար

Փրկչի խօսքերից՝ որ ասաց ՚լ, ա առաքեալ-
ն փոթորիկը բարձրացած ժամանակ.

ՆՍ ՆՍ՝:

Թա Բանու-Նկան

Ը. Վարդանեանցի:

Ր Ա Գ Ո Ւ

Ի Տպարանի Մալաֆէեանցի. Ընկ.

1874

291

Дозволено цензурою. Тифлисъ.
30 Октября 1871 года.

50169 - wh

36453.66

2001

„ԵՍ ԵՍ“:

Ո՛վ քրիստոնեայ, երբ գնաս դու փոթո-
րիկ բարձրացած ժամանակ կենաց ճանա-
պարհի վերա. երբ որ հոգսեր, նեղութիւն-
ներ, վնասներ և փորձութիւններ սև ամպի
պէս պատեն բեզ և տրտմութեան մէջ ընկըզ-
մեն (իւրաքանչեւ). երբ շփոթուի և խռովի քո
նուազեալ (Լուսադո՞) հոգիդ. երբ հողմերը
(չափնէր) և ալեքները (բուլանէր) բաղխեն
(Լուսնալէն) քո խախուտ (չախախի, լեռնալ-
նաւակիդ այնպիսի զօրութեամբ՝ որ մօտ է
ընկղմելու. ո՛վ յաղթահարեալ, ալէկոծեալ,
անմխիթար ողորմելի լսի՛ր քո Փրկչի ձայնը,
որ դալիս է ջրերի վերայով դէպի բեզ և
գոչում. „Ես եմ“ մի վախենար (Մատթ. 27):
Հաւատը երջանիկ է անուժ մեզ:
Ե՛յս աշխարհը արտասուաց ծոր է. սակայն
Ե՛ստուածային Մարտիրոսը այցելութիւն
եկաւ մեզ մխիթարելու համար: Ե՛մեն բան
մեր շորս կողմից գլուխ է բարձրացնում մեր
դէմ: Իսկ աւետարանը պատուիրումէ որ
չվախենք ոչ մի բանից: Ե՛ստուծոյ և մեր Փրկչի
մօտութիւնը կարող է երջանիկ անել մեզ
ամեն տրտմութեանց մէջ և քաջութիւն տալ
վախերի մէջ: Հաւատն դէպի այն — ամենա-

բարի, ամենակարող և միշտ փրկելու պատ-
րաստ Տէրն է ամենպատուական դարձան
վախի և տրտմութեան դէմ:

Մի անգամ Քրիստոսի աշակերտք յան-
կարծ բռնուեցան մրկալից քամուց Վալի-
չեացուց ծովի մէջ: Պորանից փոքր առաջ
նոցա վարդապետը հրաշալի կերպով կերա-
կրել էր հինգ հազար մարդին հինգ հա-
ցով և երկու ձուկով: Երրորդը այնքան
ափշած էր այդ հրաշքի վերա՝ որ կածե-
նումէր նոյն ժամայն թագաւոր անել Վորան:
Բայց Որդին Աստուծոյ շեկաւ աշխարհ
թագաւորելու, այլ շարչարուելու: Աս
արձակեց ժողովուրդին որ խաղաղութեամբ
գնան իւրեանց տները և Վնքր առանձնա-
ցաւ սարի վերա աղօթք անելու՝ հրամայ-
ելով աշակերտաց որ նաւը մտնեն և ծովի
միւս կողմը անցնեն: Եւ շատ հաւանական է՝
որ աշակերտք չհասկացան իւրեանց վարդա-
պետի այս կարգադրութեան պատճառը:
(Ստար բան պիտի երևէր նոցա. ինչո՞ւ
համար էր Փրկիչը մենակ մնում և արձակում
ժողովրդին. ինչո՞ւ էր Վա հեռացնում
իրանց Վար ներկայութենից: — Եթէ Վա
կամենումէր մենակ մնալ, ապա ինչո՞ւ պիտի
իրանք չուպասէին Վորան ծովի ափումը:
Վա ինչպէս պիտի գնար նոցա ետեւից՝

Եթէ առնէին նոցա նաւը և գնային: Բայց
հրամանը տուած էր և այս բաւական էր:
Ճիշտ այսպէս և քրիստոնեաներին շատ
է պատահում այնպիսի փորձութիւններ,
որոց իմաստուն նպատակը ծածկուած էր
իրանցից: Էնզանդ աշակերտը չասում
ինչո՞ւ պիտի անեմ այս բանը. թէ ինչո՞ւ է
նշանակուած իմ համար այս փորձութիւնը. նա
մանաւանդ կասէ. Տէր՝ ինչ ես ուզում որ
անեմ: Եթէ մի ընտանեաց հայր, նաւապետ,
կամ զօրապետ տալիս են շատ անգամ այն-
պիսի հրամաններ, որոց պատճառը կամ
նպատակը թէև հասանելի չեն, բայց կատար-
վումեն առանց յապաղելու. ապա արժան է
մեզ՝ կանգ առնել և փորձել Տիրոջ, փոխա
նակ շտապելու և անընդգիտաբար կատարե-
լու Վորա հրամանները. արդեօք սպասե՞նք
որ Վա մեզ էլ ասէ յանդիմանելու կերպով:
«Բո ինչ հոգսդ է. դու իմ ետեւս եկ»
(Էսթ. Խա. 23):

Վո՞ր՝ քրիստոնէի պարտաւորութիւնը շատ
անգամ երևումէ ոչ միայն անհասանելի, այլ
և անհամաձայն իւր բարի գիտաւորութեանց:
Ինչու որախութեամբ պիտի մնային աշակերտքը
իւրեանց վարդապետի մօտ: Մտնելով
նաւը առանց Վորան՝ չմտածեցին արդեօք՝
թէ իրանք զրկվումեն Վորա բարերար ներ-

կայութիւնից: Ճիշդ այսպէս քրիստոնէին էլ շատ անգամ կարելի է երևի, թէ կատարելով իւր պարտաւորութիւնը՝ նա վնասներ պիտի կրէ և ոչ միայն նիւթական, այլ և հոգեւոր: Իայց թո՛ղ նա երևակայէ թէ՛ հետևելով Տիրոջ ճանապարհին որ անհասանելի էր իրան, գտնելու չէր այնքան պատահութիւններ որ գործէրք արեպաշտական երևելի գործեր, սակայն նորա պարտաւորութիւնն է ընթանալ Տիրոջ ճանապարհով: Խո՛ղ երևակայէ նա ինչ և իցէ հետևանքներ, սակայն թեթևացնում չեն նոքա հնազանդութեան պարտաւորութիւնը: Ալ որ հաստատ է Տիրոջ հնազանդութեան մէջ, — նա է ստուգապէս յաջողում կատարելութեան տանող ճանապարհի մէջ: Ըստ պարտաւորութեան կատարումը անբաժան է Ըստուծոյ օրհնութիւնից: Հաճելի և օգտակար կլինէր աշակերտաց մնալ Փրկչի մօտ, ըայց նոքա շատ աւելի շահեցին Խրան հնազանդելով՝ Նորանից հեռու լինելովք, քան թէ պիտի շահէին, երբ ընդդէմ՝ Նորա կամաց՝ մնային Նորա մօտ: Հնազանդութիւնը ամենից աւելի մօտութիւն է Փրկչի հետ:

Խաղաղ և գեղեցիկ էր երեկոն՝ երբ աշակերտքը նաև նստեցին: Հնչեցին փութորիկի նշան անգամ չկար, եթէ ոչ հինգ

հազար ժողովուրդը չէր կարող նստիլ խոտի վերա՝ որ վայելէր հրաշալի կերակուրը: Իայց երբ աշակերտք թողուցին ափը, իսկոյն ծովը սկսեց կատաղիլ սաստիկ քամուց, — սակայն առաջուց կարծումէին նոքա թէ իրանց նաւարկութիւնը պիտի լինէր ուրախ և հանդարտ կերպով: Մի և նոյնը լինումէ մեզ հետ էլ: Հատ անգամ է պատահում՝ որ փութորիկը յարձակվումէ հաւատացելոյ վերա այն ժամանակ, երբ նա բնաւ սպասում չէր այդ: Հաջողակ սկիզբը միշտ չգուշակում յաջող հետևանք: Ընտանեաց տեան պայծառ արեգակը կէս օրին կարող է ծածկուիլ թանձր ամպերով: գեղեցիկ օրին կարող է հետևիլ ամենամրկալից գիշեր, և ովկիանոսը որ հարթ ու ողորկ է արդէն իւր մակերևութի վերա որպէս հայելի, փոքր ժամանակ չանցած կարող է ալէկոծիլ հիմնի վեր: Մեր պատուական գանձերը կարող են յանկարծ կորչիլ և ամենազուարճալի յոյսերը յաւիտեան ոչընչանալ: Խաղաղ եւ ամենագեղեցիկ եղանակը վտանգաւոր է արդէն այն պատճառաւ՝ որ երբէք չունի հաստատութիւն: Սպասում չեն արգեօք նաւավարք մրրիկների ու փութորիկների և հոգում չեն յառաջագոյն խարսխի կամ ուրիշ միջոցների համար՝ որ վտանգի ժամանակ կարո-

ղանան ազատուիլ: Այս որքան անմիտ են նորք, որ նաւարկումեն ալէկոծեալ կենաց ուղիքանոսի մէջ առանց ուղիղ եւ անփոփոխ խարսխի — քրիստոնէական յուսոյ: Միշտ պէտքէ պատրաստ գտնուինք մեք փոթորիկների դէմ՝ որ չյաղթուինք նոցա մեր վերա հասած ժամանակը: Իսկ եթէ Քրկիչը մեր հետն է, ամենակատաղի փոթորիկը անգամ կարող չէ վնասել մեզ: Եւ ընդ հակառակը ամենխորին հանդարտութեան մէջ երկիւղ կայ առանց Աորան:

Վայեցէ՛ք աշակերտների վերա՝ նորք — ալէկոծեալ նաւի մէջ են. նորք — պատերազմումեն ալիքների հետ: Քաղցրիկ զեփիւռը որ հնչումէր նոցա խարսխ վեր առած ժամանակը փոխարկուած է արդէն մրրկի: Վորք ցած թողուցին առագաստը որ պիտանի չէր այլ ևս, սկսեցին թիակներով աշխատել: Այդ միջոց գիշերը շատ մութն էր: Վորք վտանգի մէջ էին, — ինչու որ իւրեանց փոքրիկ նաւը ծովի մէջ անցնէր, նա մանաւանդ ալէկոծեալ ծովի: Իայց ամենից վատն էր այն, որ նորք մենակ էին, որովհետեւ Քրկիչը իրանց հետ չէր: Ինչ ուղիղ նկարագրութիւն է այս այն պարագաների, որոնց այնքան շատ փորձառու են քրիստոնեաները: Եւ նորք

պատերազմումեն ներհակ բամիների դէմ: Վորանց պատումէ մութն ամպ և սպառնումէ վտանգ: Եւ երբեմն Քրկիչը կարծվումէ շատ հեռու նոցանից: Ատաղի բամիները ամեն կողմից սաստկանումեն նոցա վերա: Ծանր վիշտեր՝ ցաւալի կորուստներ՝ բազմապատիկ հոգսեր՝ դառն անձկութիւններ՝ թշնամիներից վերաւորութիւն կամ աւելի վատը, — բարեկամաց անտարբերութիւն՝ երկարատե հիւանդութիւններ՝ դիւրեկան աշխատանքի զազարումն, կամ սրտամաշտութիւն մտերիմների կորստով՝ որոց հետ միացած էր մեր կեանքը, — մի այնպիսի կորուստով՝ որ թողումէր մեր հոգու մէջ մի բացուածք, որ տեղը ինչ և իցէ աշխարհային բան կարող չէր բռնել, կամ առաւել վատագոյնը, — հոգեւոր թշնամոյ անդադար և ահարկու յարձակումները, երկմտութիւններ՝ տարակուսանք՝ մոլորութիւնք ճշմարտութեան մէջ՝ հոգոյ ազմուկ՝ տխուր վհատութիւն . . . ս՛հ. քանի՛ քանի՛ ամպեր են յարուցանում այս մրրկալից հողմերը հաւատացելոյ վերա, այնպէս որ լուսոյ մի կայծ անգամ չը կարողանայ թափանցել նորա սրտի մէջ և մխիթարել նորան, որ յուզված տարուբերվումէր ալիքներից:

Ես էլ պիտի սպասեմ գորանց: Չէ՞ որ

աշակերտ եւ Փրկչի՝ առանձին պտշտպանութեան տակ դրուած: Չէ՞ որ խոստացաւ՝ Վա պահել ինձ ամեն չարիքից: Չէ՞ որ ասաց Վա թէ իւր հրեշտակներին հրամայել է որ պահեն ինձ և թէ ինձ չարիք պիտի չհասնի: Եթէ նա իմ պաշտպանս՝ իմ Փրկիչս և իմ բարեկամս է, ապա կարո՞ղ են գալ իմ վերա այդպիսի խոսովութիւններ: Ըյո՞՞ նոքա եկան աշակերտներ ի վերա, թէպէտ Փրկիչն էլ այն ժամանակ աշխարհքումն էր: Վա չպաշտպանեց նորանց փոթորիկից, — այլ հաւատարիմ էր միշտ և հոգումէր՝ նոցա համար: Ո՞վ քրիստոնեայ՝ զու մի՞ զարմանար, եթէ երբեմն տեսնու՞մես քեզ ալէկոծեալ ծովի մէջ: Կարելի՞ է յուսալ, որ ովկիանոսը միշտ հանդարտ լինի:

Ըշակերտի կոչումը աւելի գերազանցումէ փորձութիւններ կրելով, որոնք ուղեկից են իրան, քան թէ ազատուելով չարչարանքից: «Շատ նեղութիւններով պէտք է մեզ մտնել երկինքի արքայութիւնը» (Կորնթ. Ժ, 21.): Յիսուս Քրիստոսը խոստացաւ փրկել մեզ փոթորիկից և ոչ թէ նորա առաջըրը առնել, «Չեղ բաց ՚ի մարդկային փորձութենից ուրիշ չէ պատահած, բայց Ըստուած հաւատարիմ է, որ ձեզ

պիտի չթողնէ ձեր կարողութենից աւելի փորձուիլ, այլ փորձութեան հետ ազատութեան միջոցն էլ կտայ, որ կարող լինիք համբերել» (ա Կորնթ. Ժ. 13.): Սուրբերը ամեն դարերի մէջ փորձութիւններ կրեցին և քաջ հանգիստացան փոթորիկների մէջ: Թէպէտ նոքա չպատահեցին երբէք նաւակոծութեան, սակայն ամենքը պատերազմեցին փոթորիկների հետ: Վոյն ինքն Փրկիչը չծածկեց իրան փոթորիկների երեսից: Վա իւր եղբայրների նման էր և մեր նման փորձութիւններ կրեց: «Սիրելիներ օտար բան մի՛ համարէք այն բորբոքած նեղութիւնը, որ ձեզ փորձելու համար կլինի, որպէս թէ մի օտար բան հանդիպած է ձեզ» (ա. Կորնթ. Ժ. 12.):

Ըյո փոթորիկները շատ անգամ պիտի բարձրանան մեր գէմ մինչև անգամ և այն ժամանակ, երբ մեք վարվումէինք համաձայն կամացն Ըստուծոյ: Ըշակերտքը առանց Փրկչի հրամանի չբարձրացրին առագաստը, այսու ամենայնիւ փոթորիկը հասաւ նոցա վերա: Բայց Վա գիտումէր որ շատ սաստիկ քամի պիտի լինի: Ինքն թոյլ տուաւ նորան հնչելու: Ըյո տեղից պիտի սովորենք մեք չբացատրել երբէք պարտականութիւնը նորա յաջողակ ելքով: Ըակա-

սուծիւնը՝ որուն հանգիպումներ մեք հնազանդութեան մեջըցին՝ դեռ ևս ապացոյց չէ մեր մոլորութեան: Ա,ս որ տալիս է օրէնք իւր ծառաներին, իւր նպատակին է ուղղում բոլոր դէպքերը: Արեւի է նա այսպէս է բարեհաճում, որ մեք հնազանդելով նորա կամացը՝ փոթորիկների հանգիպինք: Արբ նա գծումէր մեր ճանապարհը, — գիտէր արդէն բոլոր այն փորձութիւնները, որոնց պիտի պատահէինք մեք: Աեք չենք համարձակիլ յետ դառնալ: Արբոր հողմը ներհակ կողմին էր դարձած, աշակերտքը ցանկացած կլնէին յետ դառնալ դէպի ելերբը, մանաւանդ այն պատճառաւ որ Փրկիչը այն տեղ էր: Բայց նոքա հրաման էին ստացած որ անցնեն միւս կողմ, և այս պատճառաւ շարունակումէին ճանապարհը թիալարելով թէպէտ չունէին գրեթէ ոչ ինչ յառաջդիմութիւն: Ա,ոքա պատասխանատու չէին այն հողմի համար որ փչումէր նոցա ներհակ, այլ պատասխանատու կլնէին այն ժամանակ, երբ գործ չ'ընէին բոլոր զօրութիւն՝ որ ապացուցանէին Տիրոջ առաջև իւրեանց հնազանդութիւնը: Ա,ոյնպէս և մեզ ոչ մի արդելք չպիտի կանգնացնէ հնազանդութեան ճանապարհի վերա: Թո՛ղ միշտ մեր նաւը լողայ, դէպի այն կողմը ուր գոչումէ մեզ

պարտականութիւնը, որքան էլ ահագին և սաստիկ ալիքներ բարձրանան մեր գէմ: Թո՛ղ այնպէս թուի, որպէս թէ նոքա մեզ յետ են մղում, իսկ եթէ մեք շգադարենք պատերազմելուց՝ կունենանք իսկական յաջողութիւն: Ահա Արիստոս ազատութիւն և յաջողութիւն խոստացաւ իւր ամեն մի հաւատարիմ աշակերտին: Աստի լաւ է ամեն բան կորցնել Փրկչին հնազանդելով, բան թէ բոլոր աշխարհը ստանալ յետ փախչելով փոթորիկի երեսից: Աւելի լաւ է մեռանիլ փոթորիկի մէջ, քան թէ փրկութիւն խնդրել ապստամբական փախստի մէջ: Ա, ան զի ով որ ուզէ իւր անձը ապրացընել, պիտի կորցնէ նորան, և ով որ իմ համար իւր անձը կորցնէ, պիտի գտնէ նորան՝ (Մատթ. Ժ. 25), — ասաց Փրկիչը: Արդ՝ մինչ պատերազմումեն աշակերտք հողմի և ալիքների հետ, — ո՞ւր է Փրկիչը: Ա,ս սարի վերա առանձնացած իւր շօր հետ՝ անցունցանումէ գիշերը աղօթքով: Արթէ Ա,ս մոռացաւ իւր տարաբաղդ ընկերներին: Բայց նոքա երբ չեն եղած Ա,որա մըտքի և սիրող սրտի մէջ: Անտարակոյս՝ նա մի և նոյն ժամանակ բարեխօսումէր և նոցա համար: Ա,ս բարեխօսումէ և քո համար ո՛վ նեղասկիւր և այլ-

կոծալ քրիստոնեայ: «Վա միշտ կենդանի է մեր համար բարեխօս լինելու» (Եբբ. է. 25): Ինչ մխիթարական ճշմարտութիւն է այս: «Ինչեր ու ցերեկ, փոթորիկի մէջ և խաղաղութեան ժամանակ՝ մատուցանվումէ Նորա ամենազօրեղ աղօթքը. թէ՛ «ձայր, պահիր նորանց ամեն շարիքից»: Եւ Վ. Բրոստոնեայ՝ դու երբէք մոռացուած չես նորանից: Մովսէսի ձեռները թուլանումէին՝ երբ նա աղօթք էր անում Իսրայէլի որդոց համար, և երբ նոքա ցած էին ընկնում, յաղթութիւնը դառնումէր Վճաղէկացոց կողմը: Բայց այս տեղ նա է, որ անհամեմատ մեծ կարողութիւն ունի քան թէ Մովսէսը, Վա երբէք չ'թուլանում, նորան միշտ լսումէ ձայրը: Բռնանդ նորա սրտումն է, նա զրոշմուած է բեռների վէրքերով նորա ձեռների ափումը, ամեն փոթորիկ քամու ժամանակ նա սարի վերա է, և նորա բարեխօսութիւնը երաշխաւար է քո փրկութեանը: Եթէ քամին սաստիկ է և փոթորիկը չ'դադարում, — մի՛ խորհիր՝ թէ նորա բարեխօսութիւնը ընդունված չէ: Գու չես կորչում փոթորիկի մէջ, — ահա քեզ ապացոյց նորա աղօթքի ստուգութեանը: Եթէ սպասումես խաղաղութեան՝ դու կսխալուես, իսկ եթէ սպասումես մի զօրութեան, որ օգնել

քեզ համբերել փոթորիկին և ապա հասնել կատարեալ աղատութեան, — այն ժամանակ քո յոյսը երբէք ամօթալի չ'թողնել քեզ: Փրկիչը՝ խնդրում չէ նորա համար, որ մեր օրերը լինէին խաղաղ, այլ իբրև պատասխան մեր աղօթքի տալիս է մեզ հաւաստի լինիլ՝ որ մեր զօրութիւնը պիտի տևի մեր կեանքի օրերի չափ:

Փրկիչը չէ թէ միայն աղօթք արաւ իւր աշակերտների համար, այլ և գնաց նոցա ետևից այն փոթորիկ ժամանակը: Վոքա չկարողացան տեսնել նորան և կարծումէին, թէ նա էլ իրանց չտեսնում՝ պատճառ, ահա երբէք ժամից աւելի էր՝ որ գնումէին նոքա թիափարելով: Եւ յն միջոց, ինչպէս սուեց, գիշերը մութն էր, և այս պատճառաւ նոցա փոքրիկ նաւը կարելի չէր՝ որ տեսնուէր եզերքից: Բայց Փրկիչի աչքը հսկումէր նոցա վերա: Վա տեսնումէր, թէ ինչպէս իւր խեղճ աշակերտքը, բոլոր զօրութիւնից ընկած չեն դադարում թիակներով աշխատելուց, նա գիտումէր թէ ինչեր էին ծագում նոցա սրտի մէջ. նա տեսնումէր նորանց աշխատեալ և ծանրաբեռնեալ: Չգալիս նա նոյնպէս և քո ետևից՝ ո՛վ քրիստոնեայ, փոթորիկ ժամանակը: Մի՛ խորհիր, որպէս զի քո վեճակը յայտնի չ'լինէր Վորան, ո՛չ քո հոգոյ

ամեն մի անձկութիւնը, քո սրտիդ ամեն ծածուկ վիշտերը յայտնի են նորա առաջև: Ապագիտումէ քո ամեն տարակուսութիւններդ, քո վախերդ, քո, բոլոր փորձութիւններդ և երբ կտեսնէ որ ժամանակը հասած է, կգայ որ ազատէ քեզ:

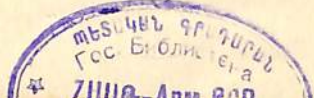
Եյս տեսանելի օգնութիւնը կարելի է շուտով չգայ: Միայն գիշերուայ չորրորդ պահուցումը աշակերտք տեսան Փրկչին: Ենչ, քան երկար էին այդ ժամերը նոցա համար: Մինչև երեք ժամն առաւօտեան պատերազմեցին ալիքների դէմ: Աւանական է, որ նոքա մտածած լինեն, թէ Տէրը մոռացաւ իրանց և ձգեց կատաղի մրրիկների կամացը: Ամանապէս և նեղութեան մէջ լինող քրիստոնեաները կարելի է շատ ժամանակ մտածեն թէ Փրկիչը մոռանումէ հասուցանել իրանց խոստացեալ օգնութիւնը:

Բայց միայն մեզ է այսպէս երևում: Մի՞թէ Տէրը իւր աշակերտների հետը չէր երբ հսկումէր նոցա վերա եղերքից եւ աղօթում: Աոքա չպահուեցին կորստից, թէ պէտ տեսնում չէին իւրեանց պաշտպանին: Աոքա չազատուեցին փոթոթրկի ժամանակ, թէպէտ պաշտպանուած չէին նորա երեսից: Եյս Փրկիչը նոյնպէս մտ է և մեզ իւր օգնութեամբը, թէպէտ մեք տեսնում չենք այս

օգնութիւնը: Աշխերը կարող են երևել անյաղթելի, հոգեւոր մթութիւնը կարող է պատել մեր հոգուն այնպէս, որ լուսոյ մի կայծ անգամ չթափանցէ իւր մէջ, եւ այսպիսի վիճակը կտեսի շարժմաներով ամիսներով, տարիներով: Փրկիչը կուշանայ, բայց կուշանայ իւր յայտնուելովը եւ ոչ թէ օգնութիւն հասուցանելովը իւր աշակերտաց, — այս էլ բարի եւ իմաստուն նպատակաւ: Մի՞թէ, միշտ ազալակէինք մեր սրտի խորքիցը, — Տէր, մեր կեանքը քո ձեռքի մէջ է", — եւ թէ միշտ հաւատայինք, որ նա ուրիշ ոչ մի տեղ կարող չէ լինիլ այնքան ապահով, այն ժամանակ մեք չէինք կորցնիլ մեր արիութիւնը եւ կանգատիլ, թէեւ տակաւին մինչև գիշերուայ չորրորդ պահն էլ պարտաւորուած լինէինք պատերազմել հակառակող հոգմի դէմ: Տէրը մեզանից աւելի լաւ գիտէ ժամանակը, եւ աղատութեան ժամը անտարակոյս կըգայ կըհասնի:

36458-64

Երբ վերջապէս, Փրկիչը յայտնուեց իւր աշակերտացը եւ Աորա յայտնուելու եղանակը այնքան անակընկալ էր եւ սքանչելի, որ սրախութեան տեղ երկիւղը եղաւ նոցա հոգու առաջին շարժառիթը: Աա մոտեցաւ նոցա ալիքների վերա քայլելով:

Ո՛վ կսպասէր այդ: Ե. յսպիտի հրաշք բնաւ տեսած չէին նորա: Չնայելով անցեալ հրաշքներին, աշակերտք համարումէին մըրը-կայոյլ ծովը անանցանելի պատուար իւրեանց վարդապետի համար: Ե. յս վերջի հրաշքն էր՝ որուն միայն աշակերք պիտի սպասէին՝ Վորանից: Երբ զնումէր նա իւր ճանապարհը ալիքների վերա բանալով, նոցա վախը այնքան սաստիկ եղաւ, որ չճանաչեցին իւրեանց Ղառտչին և կարծում էին թէ աչքի երևոյթ մի բան են տեսնում: Ո՛հ, քանիցս անգամ պատահումէ և մեւ սահման զնեւ Լ՛մենակարողին, շատ անգամ սեփականումենք Վորան մեր գործողութեան եղանակը: Մեք երևակայումենք անկարելի այն, ինչ որ Վորա ձեռին գժուար չէ: Մեք յուսահատվումենք օգնութեան սպասելով՝ երբ իսկապէս նա արդէն մեր մօտ է: Փոխանակ Տիրոջ աղաչելու և Վորա օգնութիւնը խնդրելու, ձգելով միանգամայն օգնութեան եղանակը նորա ընտրութեան և նուիրելով մեզ նորա իմաստուն կամացը, մեք կարգադրումենք մտքով, — թէ ինչ կերպով պիտի ստանանք այդ օգնութիւնը: Կարուած գոլով մեր յոյսերում, կարծես, մեք արդէն կանգատումենք, թէ մեր աղօթքը մնաց առանց պատասխանոյ, բայց մի և նոյն րօ-

պէում անակնկալ կերպով ստանումենք մեր փափագած աղատութիւնը: Մի զօրութիւն՝ որ հարկաւոր էր փորձութիւն կրելու, մեր աղօթքի պատասխան չէ՞, այնպիսի պատասխան՝ որ բաւական էր մեզ աղատել նոյն իսկ փորձութիւնից: Հոգևոր խաւարի ժամանակ շարունակ աղօթք անելու շնորհքը ճիշտ մի և նոյն Նշանը չէ՞ Փրկչի հաւատարմութեան, այնպէս՝ որպէս թէ արեգակը ցրուէր նոյն իսկ խաւարը: Թէպէտ թշնամին չէր թողում մեզ, բայց Լ՛ստուծոյ մեծագոյն ողորմութիւնը չէ՞, որ մեք զօրութիւն ունինք շարունակել պատերազմը և յաղթելով բոլորին՝ ամուր մնալ: Թէև փոթորիկը շարունակ շառաչումէ, խաղաղութիւն չկայ երկար ժամանակ, սակայն Տիրոջ ողորմութիւնը չէ՞, որ ալիքները մեզ չեն կլանում:

Ե. աշակերտք շփոթուելով աղաղակեցին թէ՛ « սա աչքի երևոյթ բան է »: Վ՛մանապէս շատ անգամ մեք էլ սխալվումենք Փրկչի յայտնուելու եղանակում և ներկայութիւնում: Մեք նայումենք վախօք այն բանին որ պիտի հալածէր մեր երկիրը: Եւ անձոյ գերագոյն շնորհքները որ մեր սասնումենք մեր եռանդուն աղօթքի միջոցով զօրաւորումեն մեզ անխաղաղութիւն և տրտմութիւն: Մեք ինչ կարճատես և անմիտ էակներ

ենք, չենք հասկանում մեր ամենամեծ Ռա-
բերարի գիտաւորութիւնները: Շատ ժամա-
նակ սարսում և գողումներ, երբոր պիտի
լինէինք միանգամայն քաջ և արի, տրտըն-
ջումներ փոխանակ գոհունակ լինելու: Ա՛վ
Տէր՝ օգնիր մեզ այն հաստատ հաւատը
ունենալ Վրո վերա որ մեր մտքով անգամ
չանցնի նախասահմանել քո այցելութեան
եղանակը, միայն թէ մեք Վրո ընտրած կեր-
պումը, թէ որքան նա սքանչելի և ահա-
ւոր էլ լինի, միշտ կարող լինենք ճանաչել
Վրեզ մեր Փրկչին:

Երբ Վրո հետ ենք չկայ մեր համար
անկարելի բան: Գուհիմա էլ շատ անգամ
գալիս ես ջրերի վրայով և այն բանը՝ որ
մեք համարումենք ահարկու և վնասակար,
կարող ես առնել մեր ազատութեան միջոց:
Արքան կատաղի էլ լինի փոթորիկը, որքան
բարձրանան ալիքները, որքան մութն
էլ լինի գիշերը.— ո՛վ Տէր՝ օգնիր մեզ,
որ խորին երկիւզածութեամբ և սիրով
ճանաչենք միշտ Վրո մրբակայող ծովի
վերա մեզ մօտենալից եւ ներկայութիւնդ:

Փրկչի խողաղարար ձայնը նոյն ժամին փա-
րատեց աշակերտաց երկիւզը, «Նս եմ, մի
վախենաք. "գոչեց Վա: Ա՛չ աչքի երեւոյթ
բան, ո՛չ վրէժխնդրութեան հրեշտակ, ո՛չ

խաւարի ոգի,— Ես եմ, ձեր վարդապետը՝ ձեր
պաշտպանը՝ ձեր բարեկամը, ոչ մի բանից մի՛
վախենաք: Ի՛նչ միտթարական էին այս
խօսքերը զահի հարեալ նաւորաց համար:
Ոչ ինչ կարող չէ այնքան թեթեւացնել և
նեղութեան մէջ լինող քրիստոնէից տըրտ-
մութիւնը, որքան դէպի մեզ գոչող Փրկչի
հեղահամբոյր ձայնը: Ես եմ: Վա հեռու
չէ մեզանից, մեր ամեն թշուառութեան և
նեղութեան ժամանակը: Մեք երբէք մէնակ
չենք: Մեր պաշտպանը միշտ մեր հետ է:
Եւ ոչ միայն Վա մեր հետ է փոթորիկի
ժամանակը, այլ Վա հենց ինքն է՝ որ յա-
րուցանումէ փոթորիկը և կառաւարում նո-
րան: Մեք պատրաստ ենք միշտ մեր փոր-
ձութիւնները օտար շարժառիթների ընծա-
յել՝ մոռանալով որ առանց Վորա կամաց
մի ճնճուկ էլ չընկնիլ գետին: Ոմանք ա-
սումեն, թէ այս պատահումներ է, ոմանք
թէ այս թշնամոյ գործ է, բայց Փրկչիջ
ասումէ. Ես եմ: Ի՛մեն մի պատահումքի
ժամանակ թէ երեւելի լինի նա, մեր կարծի-
քով, և թէ հասարակ, Վա միշտ գոչումէ.
Ես եմ: Թէ ազբատութիւն կրենք, թէ
հիւանդութեան անկողնի մէջ շարշարուինք,
թէ նեղութեան և տրտմութեան մէջ
սրտարեկ լինենք և ինչ յատկութիւն որ ու-

նենայ փոթորիկը, որ կողմից որ դայ մեր վերա մրրիկը, միշտ գոչումէ դէպի մեզ Փրկիչը. Ես եմ: Ոչ միայն այն ժամանակ, երբ ջրերը հանդարտ են և ցոլացնումեն ամեն ստուեր իւրեանց կոկաւոր մակերևութի վերա, և պայծառ արեգակը սփռումէ ջերմութիւն և բերկրութիւն, այլ այն ժամանակ էլ, երբ ամպերը ժողովում գիզվումեն և գիշերային խաւար աղջամղջի մէջ մըրրիկը շառաչումէ, երկինքը որոտումէ, ալիքները բարձրանումեն և անդունք բացվումեն՝ որ կլանեն յուսահատուող աշակերին. մինչև անգամ և այն ժամանակ, բոլոր զարհուրանաց մէջ, հաւատոյ աչքը կարող է տեսնել Փրկչին, որ փառահեղապէս գալիս է ջրերի վերայով և դարերաց գոգումի մէջ կարող է լսելի լինիլ՝ Վորա վեհափառութեամբ եւ սիրով զեզուն հեղահամբոյր ձայնը. «Ես եմ, մի՛ վախենաք:»

Ո՛հ, երանի՛ թէ կարողանայինք մեք պարզապէս տեսնել Փրկչին մեր ամեն փորձութեան մէջ: Երանի՛ թէ՛ կարողանայինք օտար պատճառներ չտեսնել եւ անձնատուր լինէինք մեր Տիրոջ ակնածութեան. Տըրտունջք եւ գանգատք վերջ չեն ունենալ, եթէ սկսենք ամեն մի բանում պատճառներ որոնել. զօրօրինակ, «եթէ ես այսպէս ա-

րած չլինէի, — եթէ ես խելօք լինէի, — եթէ այս ինչ մարդը այսպէս անհաստատրիմ եւ ինքնասէր չլինէր:» Քանի՛ բանի՛ անբաւականութիւններ են բերում իւրեանց ետեւից այս սուտ դատողութիւնները: Ի՛նչքան դժուար է մեզ հնազանդիլ, երբ մեր նեղութիւնները ընծայումենք մեր կամ այլոց սխալանաց:

Թող՛ քննենք մտադրութեամբ այս առարկան: Փրկիչը ուղարկումէ փոթորիկ: Եթէ՛ Վա է ուղարկւում այս փորձութիւնը, կարո՞ղ եմ ես անհնազաղ լինիլ Վորա կամացը: Եթէ՛ Վա է ուղարկւում այս արամութիւնը, կարո՞ղ եմ դժգոհ լինիլ: Եթէ՛ Վորան հաճոյ է տալ ինձ այս հիւանդութիւնը, պիտի չկրե՛մ համբերութեամբ: Վա առաւ ինձանից նորանց, որ ես սիրումէի եւ առանց նոցա աշխարհը երեւումէ ինձ մի անչէն անապատ, կարո՞ղ եմ տրանջել, թէպէտ արտասուքս չեմ կարողանում պահել: Եթէ՛ Ինքն է լցնում իմ բաժակը, կարո՞ղ եմ չըմպել: Չպիտի՞ հաւաստի լինեմ՝ որ այն բաժակը իմաստութեամբ է պատրաստուած եւ թէ իմ կեանքս եւ բաղդաւորութիւնս կախուած պիտի լինեն այս ըմպելիքից, թէ որքան դառն էլ թուի նա:

Սեք կամ չենք տեսնում Տիրոջը փո-

Թորիկի ժամանակ, կամ սխալ հասկացողութեան մէջ ենք Վորա վերա. ահա այս տեղ է վախի եւ զարհուրանաց յորդ աղբիւրը: Եւ յն ժամանակ ամեն մի ամպի մէջ երեւումէ մեզ թշնամի, — փոթորիկի շուռչ ման մէջ լսելի է լինում սպանողի ձայն:

Եւ յո՛ւ սնապաշտութիւնը աղբիւր է վախի, որովհետեւ ճանաչում չէ այն միակ պատճառը, որ արժանի էր մեր խորին յարգութեանը: Մեծ ճշմարտութիւն կայ Սոլոմոնի խօսքերի մէջ. թէ «Տիրոջ վախի մէջ հաստատ վստահութիւն կայ և Վորա որդիքը ապաւեն պիտի ունենան»: Եւ թէ մեք վախում ենք ճշմարիտ Եստուծուց, պիտի ուրիշ վախ չունենանք: Ո՞վ կարող է չարիք հասուցանել մեզ, երբ Վա — մեր պաշտպանն է: Ո՞ր թշնամուց պիտի վախենք, երբ Վա — մեր Եստուածն է: Կարո՞ղ է փոթորիկը վախեցնել մեզ, երբ Փրկիչը մեր ապաւենն է, և կարող է հողմերին և ալիքներին մեր համար իւր բարերարութեան գործիք շինել: Մեք կարող չենք թագնուիլ կեանքի փոթորիկների երեսից, բայց այս փոթորիկները շունին զօրութիւն ոչ միայն վնասելու, այլ և վախեցնելու անգամ նոցա որ լսում են Փրկչի ձայնը. թէ՛ «Նս եմ, մի՛ վախենաք»: Եւ չակրտաց վախը բոլորովին ցրուելու համար,

Փրկիչը ասումէ. «Նս եմ»: Բաւական էր հասկացնել. թէ նա — Նքն է, — Վորա ներկայութիւնը եղաւ ամենաճիշդ երաշխաւորութիւն նոցա ազատութեան: Եւ այս հաւատացնելը. թէ՛ «Նս եմ» արգեօք պարունակում չէ՞ իւր մէջ ամեն բան, որ կարող էր ցրուել թշուառ քրիստոնէի երկիւղը և քաղցրացնել նորա շարժարանքը: Վա զօրութեան ձայն էր՝ նորա ձայնը, որուն տված է ամեն իշխանութիւն երկինքի և երկրի մէջ. Սրուն հնազանդում են բոլոր բնութեան զօրութիւնքը և Սրը իսկոյն յայտնեց իւր իշխանութիւնը, գնայով ծովի վերա: Վա էր ձայնը այն Եստուծու, որ կարող էր աննել ամեն բան, ինչ որ անհրաժեշտ էր իւր աշակերտաց ապահովութեան համար: Փոթորիկը կարող էր լինիլ սաստիկ, — բայց նա գիտէր նորան հանդարտեցնելու եղանակը: Եւ ինչ որ կարող էին լինիլ զօրեղ, բայց Վա, որ քայլումէր նոցա հպարտ գագաթների վերա, կարող էր դադարեցնել նոցա կատաղութիւնը: Սիով բանիւ, նա կարող էր կամ հանդարտեցնել փոթորիկը, կամ պահպանել իւր աշակերտները փոթորիկից: Վոյն իսկ ամենազօրեղ ձայնը հիմա էլ խօսումէ փոթորիկի մէջ: Եւ նա որ ստեղծեց փոթորիկը կարող է և վերա-

ցընել նորան:

Ինչ որ տեսնուածնք բնութեան դարերքի մէջ, կարող ենք տեսնել և ամեն հնարաւոր թշուառութեան մէջ, Արակը ու կարկուտը, ձիւնը ու շոգին եւ մորկալեց հողմը նորա խօսքն են կատարում: Ա, ա սահմանեց յաւիտենական կարգ, և անփոփոխելի վճիռ տուաւ: Իրանն է ծովը — ինքը շինեց նորան: Ա, ա նորան փականք և դռներ դրաւ և ասաց. մինչև այս տեղ գաս՝ և այն կողմը ջանցանես, և քո ալիքներից հպարտութիւնը այս տեղ դադարի: Արդարև, նա՛ որ քամին հրամայումէ փչել և բարձրացնումէ ալիքներ, կարող է և փոթորիկը խորին խաղաղութեան դարձնել և ալիքները զսպել: Աւրախ եղևր ուրեմն ո՛վ վշտակիր աշակերտ, նա՛ որ խօսումէ փոթորիկի մէջ, Ինքն ստեղծեց նորան և կարող է դադարեցնել: Այն պաշտպանը՝ որ ասումէ. «մի՛ վախենար.» Աստուած է, Արով ամեն բան ստեղծուեց: Ա, որա խօսքը, որ խօսումէ նեղութեան մէջ լինողներին մտնթարելու համար, նոյնպէս զօրեղ է հիմա էլ, որպէս և այն ժամանակ, երբ Ա, ա ասաց լոյս լինի և լոյս եղաւ: Ապա ուրեմն՝ Տիրոջ համար անհնարին բան կա՞յ:

Սակայն բաւական չէ ընդունել այս ձայնը իբրև ամենակարողութեան ձայն. այս

աներկբայութիւնը չ՛վերացնել մեր վախը, այլ ընդ հակառակը կմեծացնէ: Արովհետև նա՛ որ գոչումէ դէպի մեզ, Աստուած է, Արուն մեք վշտացնումենք մեր մեղքերովը, եւ նորա կարողութիւնը կարող է պատժել մեզ: Աթէ Ա, ա կարումէ դադարացնել փոթորիկը — կարող է և հրամայել կայծակին որ մեռցնէ ինձ կամ անդունդին որ կլանէ ինձ: Բաւական չէ՛ դաւանել նորան Աստուած և բնութեան իշխան խռովեալ սըրտին խաղաղութիւն տալու համար: Մինչև ես հաւաստի չլինեմ թէ նորանից թողութիւն եմ ստացած իմ մեղաց համար — այն կատարելութիւնները՝ որ յայտնուածն նորա փառքը, պիտի զարհուրեցնեն ինձ, նորա անհուն մեծութիւնը, անսահման իշխանութիւնը, ամենահօր կարողութիւնը — այս ամենը բարձրանումէ իմ մեղաց դէմ: Աւստի ես պիտի նայեմ Ահովային որպէս շնորհաց Աստուած և տեսանեմ՝ Աորան Իւր Արդոյ մէջ, — և այն ժամանակ միայն կփարատի իմ վախը: Այո՛, նա — Յիսուս Արիստոսն է, Ամմանուէլը (Աստուած մեր հետ), որ գոչումէ. «Այս եմ:»

Այն ձայնը սիրոյ ձայն էր: Աշակերտքը ճանաչեցին (յետոյ), — ճանաչեցին իւրեանց միակ Բարերարի ձայնը, Արոյ գութը

միշտ անփոփոխ էր, Վա կարեկից էր նոցա տկարութիւններին, համբերումէր նոցա թերահաւատութեանը, ցաւակից էր նոցա տըրտամութիւններին: Վորա տեսած չէին նորանում մի այնպիսի գործ՝ որ կնքուած չլինէր իւր սիրովը: Վորա օգնութեան կարօտողը չմերժվեց երբէք. Վեր սկանջը բաց էր միշտ ամեն նեղութեան ձեռից գանգատողի համար: Վա ուրեմն նոքա հաւաստի էին միանգամայն, թէ նորա կարողութիւնը պիտի փրկէ իրանց: Վոյն իսկ սիրոյ ձայնը հիմա էլ գոչումէ. երբ փոթորիկը բարձրանումէ: շիմա էլ գոչումէ գէպի մեզ նա որու համար գրուած է. թէ՛ «ինչպէս որ մի հայր զթամէ իւր որդոց վերա, այնպէս և Տէրը զթամէ իրանից վախեցողներ ի վերա» (Սա. 13.). «ինչպէս որ մի մայր մխիթարումէ իւր մանուկին, այնպէս և ես պիտի մխիթարեմ ձեզ» (Սա. 13.). «մի թէ կնիկը կարող է իւր կաթնակեր մանուկին մոռանալ, այնպէս որ իւր որովայնի ծննդեանը վերա չգթայ. թէ և նոքա մոռանան, բայց ես պիտի չմոռանամ քեզ» (Սա. 15.):

Վոյն ձայնը Վարայէլի մխիթարութեան ձայնն էր, Վորա ձայնը որ օծուած էր «կոտորուած սիրա ունեցողներին բժիշկելու

և ամեն սգաւորներին մխիթարելու» (Սա. 1, 2). մեծ Վահանայետի ձայնն էր որ «չարշարուեցաւ մեր տեղ:» Վա կարող էր տալ մեզ իւր սիրոյ մի աւելի յայտնի ապացոյցը, քան թէ՛ գալ չարշարուիլ և մեռանիլ մեր համար, երբ մեք Վստուծոյ թշնամիներ էինք: Վա փոխեց փառաց բնակարանը ազքատ մսուրի հետ, հրեշտակաց յարգական երկրպագութիւնը մարդկանցից անարգուելու հետ. շօր հաճութիւնը սատանայից փորձուելու հետ, երկնքի երանութիւնը մեռնելու չափ տրամութեան հետ Վեթսեմանի պարտիզի մէջ, փառաց աթոռի մեծութիւնը խաչի անպատուութեան հետ և երկնային փառաց լոյսը և պայծառութիւնը գերեզմանի խաւարի հետ: Վնչ էր ստիպում նորան որ այսպէս առնէր: Վոյն անհուն սէրը, որով լեքն էր իւր սիրաբ, այն սէրը՝ որ ապրտամբ մարդկանց վերա էր, որոնք նորան խաչեցին, որոնք հիմա էլ կրկին և կրկին խոցումեն նորան իւրեանց մեղքերովը, — այն սէրը որ հիմա էլ ստիպումէ նորան բարեխօսել մեր համար Վստուծոյ առաջնը: Վա՛ որ ամեն բան արաւ մեր փրկութեան համար, կթողնէ՞ որ փոթորիկի մէջ կորչինք: Վա՛ որ չինայից իւր միածին Սրբուն, այլ տուաւ մեր տեղ մեռնելու, «Վորա

հետ ամեն բան շարգեւում մեզ:՝ (Սերեմն) պիտի չփարատին մեր ամեն երկբայութիւնները Փրկչի այս «Ես եմ» խօսքի մօտ: Վորա ձեռի գայիսոնը ամենակարողութիւնն է. բայց մեք պիտի չվախենք, քանզի այն ձեռը որ կրումէ նորան, սիրոյ ձեռք է: Եղբերը և ծովը հնազանդումեն Վորան, և այն ձայնը՝ որ կառաւարումէ տիեզերքին, ասումէ իւրաքանչիւր վշտակիր աշակերտին. մի՛ վախենար:

Մին ձայնը — որքան սիրոյ, այնքան և իմաստութեան ձայն է: Վարելի է ասեն. թէ այն կարողութիւնը որ փոթորիկը հանգարտեցնելու զօրութիւն ունի, ինչու է թողում որ բարձրանայ նա, և թէ այն սէրը՝ որ համողումէ մեզ չվախենալ, ինչու չէ հեռացնում մեզանից նոյն իսկ վախի պատճառը: Սակայն այս տեղ է իսկապէս բացատրվում սէրը, որ նա բարձրացնումէ փոթորիկը և փոթորիկի մեջ ինքը յայտնվումէ մեր մօտ: Ա՛ իշտերը ապացոյց են մեծագոյն սիրոյ, այո՛ իմաստուն Եօր սիրոյ, որ չուշացնում պատիժը, երբ բարեօք է համարում իւր որդոց համար: Մին սէրը՝ որ իմաստութեամբ չէ կառաւարվում շատ անգամ կորուստ է պատճառում նորան որ իրանից օգուտ էր քաղում: Մինպէս չէ

Փրկչի՛ սէրը. նա տալիս է միայն այն՝ ինչ որ գործակից կլինէր հաւատացելոց ճշմարիտ բարեւաւութեանը: Մտուածոյ սէրը կատարեալ է ամեն բանի մէջ: Մյա ումեմն նոյն իսկ նեղութիւնները լաւ չեն, երբոր քակելով մեր երկբաւոր կապանքները, թողումեն մեր հոգուն իւր բոլոր փախանքերով սրանալ (թռչել) դէպի միայն Տէրը: Փոթորիկը անգին բարեբարութիւն չէ՞, երբ քարշում տանումէ մեզ՝ որ Փրկչի հետ միացնէ: Ա՛ թէ հանդարտ և պարզ եզանակում մեք լինումենք ցուրտ և մոռանում մեր Մտուածային բարեկամին, ապա պարտաւոր չենք փառաբանել նորան այն մասին, որ փոթորիկի միջոցով բացումէ մեր աչքերը, այնպէս՝ որ կարողանումենք վերջապէս տեսանել նորան, երբ նա յայտնվումէ մեզ, — բացումէ մեր ականջները, այնպէս՝ որ լսելի է լինում Վորա ձայնը: Սերեմն ամենածանր փորձութիւնները պիտի չհամարենք իբրև նորա թանգագին պարգևները, երբ նոքա գործակից են լինում մեզ՝ որ յայտնապէս տեսնենք մեր Փրկչին և սերտիւ (սըխ) միանանք իւր հետ:

Փրկչը իմանումէ՝ որ հարկաւոր են մեզ փորձութիւնները: Թէպէտ դէպի փառքը տանող ճանապարհի վերա ուրախութիւն և

քաղցրութիւն շատ կան, բայց նա յայտնել է, թէ մեր պիտի սպասենք փոթորիկների: «Վշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենանք» (Տակ. 4: 33): Բոյոր սուրբերի փորձութիւնները ամեն դարերի մէջ ցոյց են տալիս, թէ միայն տրտմութեան և արտասուաց ճանապարհն է՝ որ տանումէ դէպի այն երջանիկ հայրենիքը, ուր ամեն արտասուք պիտի սրբուի մեր աչքերից: Թէ այս պէս և թէ այն պէս մեք պիտի պատրաստ գտնուինք նեղութեան համար, որովհետև փորձութիւններ պիտի ունենանք: Վերջապէս որ նեղութիւն չունեն ազատ են նորանից փոքր ժամանակ միայն: Խորին հանգարութեան մէջ պատրաստումէ փոթորիկը: Բայց որքան խաւարը եւ աղջամուղջը զարհուրելի լինին եւ ալիքները ահարկու երեւին, նոքա չեն նշանակում Քրիստոսի բարկութիւնը, այլ միայն ցոյց են տալիս նորա իմաստնագոյն սէրը: Վա յօժար կամօք չէ ուղարկում նեղութիւն մարդկանց որդիների համար: Եթէ հարկաւոր չլինէր փորձութիւնը ամենեւին չէր ուղարկուիլ: Բայց՝ ափսոս որ մեք միշտ կարօտութիւն ունինք փորձութիւնների, թէպէտ եւ չենք զգում այդ կարօտութիւնը: Փորձութիւնները յիշեցնում են մեզ, թէ մեր հայրենիքը այստեղ չէ: Եթէ չհան-

դիպէինք փորձութիւնների մեր ճանապարհի վերա, հեշտ կարող էինք մտանալ այն լաւագոյն աշխարհը՝ ուր որ ուղղած ենք մեր ընթացքը: Ճանապարհի դժուարութիւնները ամեն ժամանակ յիշեցնում են մեզ, թէ այս տեղ մեք պանդուխտ և օտարականներ ենք: Մյս տեղ սովորում ենք ճանաչել մեր ունայնութիւնը եւ երկրաւոր բարեաց անհաստատութիւնը: Օրկանքները անելով մեր հոգին աւելի զգայուն, ստիպում են մեզ ետանդուն կերպով խնդրել Եստուածային Մխիթարչի օգնութիւնը եւ բարձրացնել մեր աչքերը դէպի լեռը՝ դէպի այն տեղ, ուր մեր ճշմարիտ ապաստանարանն է:

Շաւատքը ամրանումէ փորձառութեամբ: Բոլոր քրիստոնէական բարեգործութիւնները աւելի հաստատութիւն են գտնում վարժութեամբ: Ստաի և Պօղոս առաքեալը սովորցնումէ մեզ, թէ «նեղութիւնը համբերութիւն է գործում. համբերութիւնը փորձառութիւն և փորձառութիւնը յոյս» (Հռոմ. 5: 3-4): Եւ Յակոբոս առաքեալը ասումէ, «Եղբայրներ՝ բոլորովին ուրախութեան արժանի բան համարեցէք, երբոր կերպ կերպ փորձանքների մէջ ընկնիք, գիտենալով որ ձեր հաւատքի փորձառութիւնը համբերութիւն է գործում» (Տակ. 1: 2-3): Վասնապէս

և Պետրոս առաքեալը քաջալերումէ հաւատացեալներին դէպի համբերութիւն և մխթարութիւն տրտմութիւնների մէջ, բացատրելով այսպէս. «Արդէս զի ձեր հաւատքի փորձառութիւնը՝ (որ կորստական ոսկիից աւելի պատուական է, թէ և նա կրակով է փորձվում) գտնուի գովութենով ու պատուով և փառքով Հիսուս Քրիստոսի յայտնուելու ժամանակը» (ա. Պ՛տ. ա. 7):

Հագիւ կարելի է զգայ փոթորիկի ամեն արկասաւոր ներգործութիւնները, մինչ դեռ նա շարունակումէ: Ս՛եր հոգին այնպէս կշիփոթուի վախից, կընկզմի տրտմութեան մէջ, և այնպէս զօրութիւնից կընկնի տկար մարմնոյ նեղութիւններով, որ նոյն ժամանակ կարող չէ և զգալ նորա բարերար հետեանքները: Աւտի՛ մեզ քաջայերելու համար ասումէ առաքեալը. «ամեն խրատ նոյն ժամանակ ուրախարար չերևում, այլ տրտմական. բայց յետոյ արդարութեան խաղաղարար պտուղն է հատուցանում նորանով վարժուողներին» (Եփ. 2: 11): Շ՛իշտ այսպէս՝ փոթորիկի ժամանակ, այն հոգիի ամբհի կատաղութիւնը, որից նաւորդը զարհուրումէր՝ որպէս թէ նա կորուստ էր սպանում իւր նաւին, շատ ժամանակ յառաջ է մղում նորան ամենասրընթաց կերպով և հասացնում

իւր նպատակին: Ա՛յս կարելի է և աննշարելի լինի փոթորիկի ժամանակը, բայց յետոյ երբ երկինքը պարզումէ և կարելի է լինում կարևոր նկատողութիւններ անել, շատ անգամ տեսնումեն, որ նաւը մի փոթորիկ գիշերի մէջ անցած էր անհամեմատ տարածութիւն քան թէ պիտի անցանէր քանի մի հանդարտ և պարզ օրերի մէջ: Ս՛ի և նոյնը պատահումէ և այն փոթորիկներին որ յարձակվումեն հաւտացելոյ վերա: Ա՛րքա շատ շուտ են յառաջ մղում նորան և հասացընում իւր ցանգալի նաւահանգստին. և թէպէտ նոյն ժամանակ, երբ հողմերը շառաչումէին և ալիքները խորտակվում նորա շուրջը, նա կարող էր ասել. թէ ամեն բան բարձրացած է իմ դէմ, բայց յետոյ, յայտնագործումէ շնորհակալութեամբ սրտի, որ այն հողմերը, որոնցից ինքը վախումէր շատ են յառաջ մղել իրան իւր ճանապարհօրդութեան մէջ, և թէ այն ալիքները, որ ըստ երևութին պէտքէր կլանէին իրան, մտացըրել են երկնքին:

«Ա՛յս եմ» Հետեանքը ցոյց տուաւ, թէ նա Ֆրկիշն էր: Հատ մարդիկ՝ յետոյ՝ ամեն դարերի մէջ կրկնեցին սաղմոսերգուի խօսքերը. թէ «Ա՛ւ եղաւ ինձ՝ որ վշտացայ» (Սաղ. 2: 71): Ա՛հա և մեզանից

այս է ուզում Տէրը: Այսն զի Տէրը իւր սիրածին խրատումէ, և ծեծումէ ամեն որդին որ ինքը ընդունումէ: Թէ որ խրատի Համբերէք, Ըստուած ձեր հետ՝ որպէս թէ որդիների հետ կվարուի:” (Նբ. Ժ. 6-7): Մանուկները հաղիւ թէ օգուտ են տեսնում ուսումից՝ նոյն իսկ ուսումնառութեան ժամանակ, այլ ընդ հակառակը, շատ խոստովան էլ կհամարեն, երբոր նորանց զրկումն իւրեանց զուարճութիւններից կամ ստորագրումն սաստիկ կանոնի տակ, կամ թէ երբոր ստիպումն զառն ըմպելիք ընդունել հիւանդ ժամանակը: Իայց ծնողական խոհեմ սէրը հարկադրումէ մեզ առ ժամանակ կրել այս տհաճութիւնը, որպէս զի առնէր մեզ միշտ բարեբաղի: Ծնողքը երբեմն կարող են սխալուիլ, իսկ երկնային Հայրը ոչ երբէք: Ինչ որ Վա առնումէ միշտ մեր օգտի համար է: Վա մեն բաները բարիի գործակից են լինում նոցա որ սիրումն Ըստուածուն” (Հատմ. Է. 28): Ուրեմն՝ չարտնջենք փոթորիկ պատահած ժամանակը: Կարելի է լինիլ երախայ՝ չպատժուիլ, լինիլ ոսկի՝ չփորձուիլ, լինիլ քրիստոնեայ՝ չը շարչարուիլ:

Ինչպէս մօրենին, որ տեսաւ Սոլսէս Բորեր լեռան վերա, չէր այրվում, թէ և

կրակով վառված էր, քան զի Տէրը այնտեղ էր, և ինչպէս երեք մանկունքը: Սեդրակ, Միսաք և Ըբիդնագով դուրս եկան բորբոքած կրակի հնոցից առանց այրուելու, վասն զի Ըստուածոյ որդին ինքն այնտեղ նոցա հետ էր: Ճիշտ այսպէս և այն տառապանքները, որ կրումէ քրիստոնեան, չեն կարող մօտենալ նորա գլխի մազին անգամ: Սեք կարող ենք տանել ամենադառն փորձութիւնների, սակայն պիտի յիշենք, որ հալոցը վառած է, ոչ թէ մեզ սպառելու, այլ սրբելու համար: Եւ „պիտի նստէ” ասումէ մարգարէն Ըստուածոյ համար „ոսկիի պէս և արծաթի պէս պիտի զտէ” (Մառ. Գ. 3): Երբոր ոսկերիչը գցումէ թանգագին մետաղը կրակի մէջ, մի՞թէ մոռանումէ նորան այնտեղ: Ո՛չ՝ նա մեծ խնայողութեամբ հսկումէ նորա վերա: Ինքը նստումէ հալոցի մօտ բոլոր ժամանակը և ուշի ուշով նայումէ և երբ տեսնումէ որ իւր պատկերը անդրադարձած է հայուած ոսկու մէջ, հասկանումէ՝ թէ փորձը վերջացած է և իսկոյն կրակը անցուցանումէ: Վա մտապէս հսկումէ և զրկիչը այն տառապանքների հալոցի վերա՝ ուր քրիստոնեաները պիտի սրբուին, Վա թոյլ չէ տալիս որ ՚ի զուր լինի մի փոքրիկ նեղութիւն անգամ, և սպասումէ միայն՝ որ իւր պատկերը

ցուանայ նոցա սրտի մէջ: Եւ նորա որդիքը դուրս պիտի գան այնտեղից եօթն անգամ մաքրուած արծաթի պէս:

«Վ կրածանէ մեզ Քրիստոսի սիրուցն տա-
նապանք, կամ նեղութիւն, կամ վտանգ, կամ
սո՛ւր» (Հատմ. Ը. 35): Եւ հենց նոքա են
որ միաւորուեն մեզ Քրիստոսի հետ: Մեք
ոչ միայն մնումք անյաղթ, այլ լինումք
յաղթող: «այս ամեն բաների մէջ՝ էլ աւելի
յաղթող ենք լինում Վորանով՝ որ սիրեց
մեզ» (Հատմ. Ը. 37): Լինումք յաղթողից
էլ աւելի՝ պատճառ ոչ միայն պատերազմի
դաշտը մեր յետումն ենք թողում, այլ դուրս
ենք դալիս պատերազմի մէջիցն բոլորովին
առողջ և էլ աւելի նորոքուած ուժով: Հաղ-
թող համարվումէ նա՝ որ վճռողաբար կանգ-
նած յարձակու՞նքի դէմ դարձնումէ իրանից
ամեն մի հարուած և պահումէ իւր անձը
անվնաս և վերջապէս՝ ինչքան էլ սաստիկ
լինէր պատերազմը, յաղթումէ իւր թշնամին
և զինաթափ առնում նորան: Իսկ եթէ վե-
հանձն ձեռքով բարձրացնումէ նա իւր վի-
րաւորածին և բաւական չհամարելով այն
միայն՝ որ զինաթափ էր արած նորա մար-
մինը, հոգումէ որ նորա հոգուն ևս յաղթէ
իւր սիրովը՝ որով նա ստանումէ առաւել քան
հասարակ յաղթութիւն: Վուաճելով թըշ-

նամին նա լինումէ յաղթող, բայց շինելով
թշնամից բարեկամ, լինումէ սոռաւել քան
յաղթող:

Վ, յսպէս է լինում հաւատացելոյ յաղ-
թութիւնը: Վ, յն փորձութիւնները՝ որ գա-
լիս են նորա վերա, ոչ միայն զուրկ են իս-
կական վնաս տալու զօրութենից, այլ ընդ
հակառակը նոքա կարող են լինիլ ամենազօրա-
ւոր գործիք նորան փրկելու, մխիթարելու և
զօրութիւն տալու համար: Որքան զարհու-
րելի էլ երևին նոքա և որքան ահարկու
լինի նոցա ժամանումը, ՚ի վերա այսր ամե-
նայնի նոքա իրապէս գրաւականներ են Վստու-
ծոյ մեծագոյն բարեբարութեանց: Հեռուից և
մեր վերա հասանելու ժամանակ երևումեն
նոքա որպէս թշնամիք, բայց երբոր Քրիս-
տոսի զինուորը դիմաւորումէ նորանց ինչպէս
իւր մտերիմներին, ապա այն զէնքերը՝ որ
կարծվումէր թէ ուղղված էին իւր դէմ պա-
տումեն նորա չորս կողմը, սրպէս թէ վա-
հանով, թշնամիները հաշտութեան դաշինք
են կապում նորա հետ և այս կերպով, նա
աւելի յաղթող է լինում Վորանով՝ որ սիրեց
իրան:

Վ, յն հաւատը՝ որ ամեն զիպուածում
տեսնումէ զփրկչին, ճիշտ մի այնպիսի հրա-
շագործ զօրութիւն է, որ ամեն բան կարող

էր ոսկիի դարձնել: Մի բան որքան էլ շնչին լինէր նա, թէ և վնասակար անդամ թուէր՝ հաւատացելոյ մօտ դառնումէ թանգագին գանձ: Աոյն իսկ փորձութիւնները եւ ծանր տառապանքը դառնումեն նորա համար բոլոր ստացուածքից պատուական: «Վ՛մեն բան ձերն է՝ ասու՞մէ Պօղոս առաքեալը «թէ աշխարհը, թէ կեանքը, թէ մահը, թէ ներկայ բաները, եւ թէ ապագաները՝ ամեն բան ձերն է՝» (ա. Կորն. Գ. 22): Մարդիկ շահ չեն համարում առ հասարակ կորուստները, բայց ճշմարտապէս շահ են նոքա նոցա համար, որ Քրիստոսինն են: Աշխարհիս ձախորդութիւնները եւ վնասները նոյնպէս եւ հաճոյքները, կեանքիս տրտուութիւնները, կամ ուրախութիւնները, աղէտալի բաժանումները եւ մօտեցող մահուան սարսուռը (սարսափ) նոյնպէս եւ երկնային հրաւերը, ներկայիս փութորիկը եւ պատերազմը, հանդերձեալ խաղաղութիւնը եւ հանգիստը, ամենը — ձերն է: Ա՛յթ մեք խոհեմ լինէ՛նք, չէ՛նք ուզել զրկուիլ մեր ստացուածքի ոչ մէկից, պատճառ՝ ո՞վ կրսիրէ վնաս անելը: Ա՛յթ մեք իրերին այնպէս նայէ՛նք, ինչպէս նայումէ Տէրը, կտեսնէ՛նք՝ որ այն ամենը ինչքան շատ են ծառայում մեր օգտի համար: Ա՛յ թէպէտ

մեք գնումենք հիմա հաւատքով և ոչ թէ երևոյթով: Ուրեմն պիտի աներկբայ շնչենք հետեանքի մօտին, երբօր Տէրը բացումէ նորանց մեր համար, այնքան յայտնի կերպով: որպէս թէ մեք ինքնին տեսած լինէ՛նք բոլոր իրերի ընթացքը: Աւրեմն՝ փութորիկները մեր համար են: Բայց «քեզ չարիք պիտի չհասնի, և քո բնականիդ հարուած պիտի չմօտենայ» (Սաղ. 10): Ա՛հա ճշմարիտ խոտորումը որ իւր ամենաբնորոշակ նշանակութեամբ կատարվումէ նոցա վերա, որ ապրումեն Տէրը՝ առանձին պաշտպանութեան տակ: Աոցա համար անուանալքը չարիք, և հիանդութիւնը պատիժ չեն: Ա՛մենակարողի հովանաւորութիւնը տարածուելով նոցա շորս կողմով՝ որ իւրեանց ապաստանը այս սեղ են ինդրում, փութարկումէ այն ամեն իրերի յատկութիւնը որոց վերան աղբեցութիւն ունի: Աւրախութիւնները դառնումեն զուտ ուրախութիւններ և նոյն իսկ փորձութիւնները՝ փոխարկվումեն ուրախութեան: Հէրեկը դառնումէ աննապայծառ ցերեկ և նոյն իսկ գիշերը՝ փոխարկվումէ ցերեկի: Այս սեղ և կայծակը, որ մահ կսպանանայր մի ուրիշ տեղ, ոչ միայն յայտնվումէ իւր փայլուն լուսովը և լուսաւորում հաւատացելոյ ճանապարհը, այլ

և ներկայացնումէ այն ճանապարհը իւր փառաւոր գեղեցկութեամբը, և թունաւոր վտակը հոսելով այս տեղ, ոչ միայն կորցնումէ իւր վնասակար յատկութիւնները, այլ և պողոտ գալով հաւատացելոյ շուրջ տալիս է նորան զովութիւն, ամբութիւն և բժըշկութիւն:

Ըստ ասոյ՝ փոթորիկը երևումէ միայն զարհուրելի: Ըողմերը և կոհակները՝ բաղխելով նաւին ոչ միայն խորտակում չեն նորան, այլ ևս աւաւել ամբացնումեն և առնումեն ընդունակ կրելու ովկիանոսի բոլոր ալէկոծութիւններին: Երկրագնացութիւնը նորանով յիմումէ ևս առաւել յաջողակ և նաւահանգիստ մտնելը աւելի հանգիստաւոր: Վանկի լճեղ առատօրէն պիտի շնորհուի մեր Տէր և Փրկիչ Հիսուս Վրիստոսի յախտնական թագաւորութիւնը մտանելը" (Է. Պէ. Կ. 11): Փորձութիւնները ինքնին ախորժելի չեն, բայց նորա գառնումեն անգին բարերարութիւնը, երբ գալիս են Արկնաւոր շոր ձեռից: Անք իրաւամբ կասնէք այն ամեն լստածոյ որդիների համար, որոնք հիմա փառքի մէջ են, — թէ Տէրը տարաւ նորանց ուղիղ ճանապարհով իւր բնակութեան քաղաքը: Ըստ ճանապարհը շատ ժամանակ եղած է քարքարուտ, մութ,

ծածուկ և մրկալից, բայց միշտ եղած է ուղիղ ճանապարհ: Ըստ հիմա էլ մի և նորն է: Անք կտեսնենք որ մեր ճանապարհը անցնումէ երբեմն արտասուաց ձորովը: Անք թէ մեք պատահենք նորանում որ և իցէ տառապանքի և դժուարութիւնների, այսու ամենայնիւ՝ ուղիղ ճանապարհ է նա, որովհետև մեր ամենարարի և ամենիմաստ երկնաւոր շոր ցոյց տուած ճանապարհն է, — այն ուղիղ ճանապարհը որ առաջնորդումէ զեպի Վեր բնակարանը: Ամեն մի քայլափոխ անհրաժեշտ է մեզ այդ երկնային բնակարանին մօտեցնելու: Անք ինչ պայծառ առաւօտ պիտի լինի բանի մի ժամ մութիւնից ետև՝ որոնց մէջ մեք ալէկոծութիւն կրած և վաստակած էինք թիավարելով ներհակ քամիների պատճառաւ: Ընդհանր զիշերը կարելի է արտասուք թափել, բայց հանգիստաւոր երգը կը լինուի առաւօտուն: Ըստ՝ զարհուրելի փոթորիկի մէջ, Փրկիչը ամեն բան մեր օգտին ուղղելով, պահանջումէ՝ որ մեք չվախենք ոչ մի բանից: Ըստ ասումէ, «Այս եմ, մի՛ վախենաք»:

Անք և նոյն ժամանակ՝ այն ձայնը՝ որ լսումենք մեք փոթորիկի մէջ, նորա ձայնն է, որ ինքն էլ ալէկոծութեան հանգիպից, ինքն էլ մի ժամանակ մարտիրոսուեց այն:

պիսի նեղութիւններ կրելով, որ ոչ ով իւր
աշակերտներից կարող չէր կրել: Մեք ընկ-
նում չենք մի այնպիսի փորձութեան մեջ,
որ ամենին յայտնի չլինէր նորան: Վորան
յայտնի են մարմնի նեղութիւնները. նո-
րան մի գլուխ պնելու տեղ չունէր: Վա
անօթեցաւ. չարչարուեց և խաշի անպատու-
ութիւնը կրեց: Վա անարգուեց և մարդ-
կանցից մերժուեց: Վորա յատուկ բարեկամ-
ները թողեցին իրան և փախան: Տէրը հա-
ճեցաւ բեկանել նորան: Վորա հոգին տըրտ-
մած էր մինչև ՚ի մահ: Վա սաստիկ տագ-
նապեց և աղօթք արաւ արիւն քրտուքի
մէջ: Վա խաշի վերա աղաղակեց. «Վստու-
ած իմ՝ Վստուած իմ՝ ինչո՞ւ թողիր ինձ:»

Վոք շարժարանքը և փորձութիւնները
խեղապէս էին: Վոյն փոթորիկը որ խորտա-
կուեց Վորա վերա՝ երևակայական չէր:
Պատերազմը միայն երևոյթ չէր: Վա ա-
ռանց մեղաց էր, բայց մեղքի գէմ պատերազմ
ունէր և յաղթեց մեղքին, ոչ թէ ար-
գելք չկար նորա համար յաղթեց, այլ որ
իւր հոգու մէջ գտանվումէր մի գերազոյն-
սէր դէպի իւր շայրը՝ Վորա քաղցածու-
թենից նուազիլը անպատու իրական նե-
ղութիւն էր: Խաշի չարչարանքը իսկ և
իսկ կրեց Վա այնպէս որ բնութիւնը

սկսեց սասանիլ նոցա առաջև, սակայն շօր-
կամաց հնազանդիլը աւելի զօրաւոր էր Վո-
րանում՝ քան ամեն շարժարանք: Պատերազմը
երկիդալի էր, և այս պատճառաւ գրուած
է՝ թէ նա ամեն կերպով փորձը առած է մեր:
Նման: Չկոյ այն աստիճան տառացանք և
այնպիսի պատերազմ որ Վա կրած չլինի:
Ոչ մի նաւի վերա փչած չէր երբէք մի
այնպիսի սատոյկ քամի, եղած չէր երբէք
այնպիսի մութն գիշեր և բարձրացած չէին
ընաւ այնպիսի ալիքներ՝ որպէս այն ժամա-
նակ, երբ նա փոթորիկի մէջ էր:

Վոչ ազգու և զօրաւոր մտիթարութիւն է
տուվում աշակերտին: Պրկիչը փորձը առած է
կարեկից լինելու մեղ մեր թշուառութիւնների
մէջ և Վա կարող էլ է փրկել մեզ նոցանից:
Վորա շարժարանքը ճամարապէս էր, — և
այս պատճառաւ մեր մէնակ չենք շարժարվում:
Վա կրումէ մեր հիւանդութիւնները: Վոչ
պիսի քաջախրութիւն է այս, որ մեք պիտի
յուսով գիմենք շնորհաց աթոռին ողորմու-
թիւն խնդրելու և օգնութիւն գտնելու պէտք
եղած ժամանակը, երբոր գիտենք թէ ու-
նինք մեծ քահանայապետ՝ որ կարող է կարե-
կից լինիլ մեր տկարութիւններին: Վոյն
նեղութիւնները որ ճնշուան մեզ՝ ծանրացած
էին Վորա վերա մեծ զօրութեամբ: Վոյն

Թշնամիները որոնց հետ մեք պատերազմու-
մենք մեծ կատաղութեամբ յարձակուած էին
Վորա վերա: Մեք միայն ճաշակն ենք առ-
նում այն դառն գաւաթից՝ որը Վա մինչեւ
վերջին կաթիլը խմեց: Մեր վերա բնկնումէ
միայն նուազագոյն մասն այն փութորիկց՝ որը
իւր բոլոր զօրութիւնը սպառեց նորա վերա:
Ըրդ՝ եթէ նա՝ այն սուրբը, անմեղը
եւ անարատը շխագորուց իւր անձը փութո-
րիկի երեսից, պէտք է մեզ զարմանալ կամ
գանգատել, երբոր ենթարկուած ենք փութո-
րիկի: Մեր մէջ շատ խառնուրդ կայ, որ
պէտք է բնաջինջ առնուի, բայց նորանում
բնաւ եղած չէ այդ: Եթէ նա շարշարուեց
ոչ իւր՝ այլ մեր տեղ, ապա մեք տրտնջենք
երբոր շարշարվուինք մեր տեղ: Վա օրհնեց
շարշարանաց ճանապարհը իւր ոտաց շաւիղ-
ներով եւ սորանով տուաւ այդ ճանապարհին
քի առանձին արժանաւորութիւն: Ինչպէս որ
նորա ճակատը վիրաւորող փուշիւրը ձեւացը-
նումէին պսակ, նոյնպէս եւ շարշարանաց մէջ
կայ մի այնպիսի վսեմութիւն, որ նորան
կարող չէ սալ մեզ ոչ մի երկրաւոր ուրա-
խութիւն: Ինչպէս որոք թագաւորը տառա-
պանաց թագը դրաւ իւր գլխին եւ յայտնուեց
աշխարհի մէջ ինչպէս մարտիրոս՝ օտար ա-
մէն ուրախութենից, թո՛ղ ուրեմն մեք ուրախ

լինենք երբ այս բանում նմանումենք մեք
Տիրոջը: Աստան պէտք չէ որ մասնակից
լինի իւր Տիրոջ վիճակին: Եթէ նա պատա-
հեց փութորիկի, ապա մեզ վոյնիլ է փափա-
ցիլ խաղաղաւետ հանգստութեան: Բարի
է մեզ միշտ Վրիստոսի հետ լինիլ:
Բոլոր հաճոյքները՝ ուր չէ Վրիստոս դառն
են Վրան սիրող հոգուն, իսկ նորա քաղցր
շերկայութիւնը առնումէ թանգագին նոյն
իսկ տրտմութիւններին: Մէրը ցանկանումէ
նմանիլ իւր առարկային, ոչ միայն այն բա-
նում որ հաճելի է, այլ նորանում եւս որ
անխորժ է: Երբոր խնդրումէին Ֆրկչին
որ թագաւոր առնել, Վա թագ կացաւ, իսկ
երբ սկսեցին խնդրել նորան՝ որ ՚ի խաչ
հանն, նա յօժարութեամբ տուաւ իւր
անձը շարշարոյնների ձեռքը: Ըրդ փսխւենք
այն փորձութիւններից, որ ուղարկում է
նա: Ինքը շանցաւ մեր առաջևից, շխե-
թեացողաց ամեն բան եւ քաղցրացողաց,
Վա չքաղցրացրո՞ց աղքատութիւնը, հալա-
ծանքը եւ նոյն իսկ մահը, եւ գերեզմանք
հանգրստեան տեղ շարաւ:

«Ըս եմ.» Ֆրկիչը զարձնումէ մեր ու-
չաղրութիւնը իւր վերա: Վա չասում՝ հան-
գարա կացէք, դուք հնարագետ, զօրեղ եւ
հաւերորդ էք եւ բոլորովին կարող նուաճել

փոթորիկին. այլ ասումէ՝ քաջ եղիք, «Այս
 եւ, մի վախենաք.» (Թո՛ղ զեկը լինի կորած,
 առագաստները պատառոտված, նաւը առանց
 կայմի եւ խորտակուած, բայց երբ փրկիչը
 ասումէ՝ «Այս եմ.» մեք չենք կորչիլ
 ալիքների մէջ: Այ մի բան կարող չէ
 վնասել մեզ, երբ մեք նորա հետ ենք եւ
 ոչ մի բան կարող չէ փրկել երբ առանց
 նորան ենք: Մի մանուկ Քրիստոսի հետ
 կարող է բոլոր տիեզերքը կառաւարել, բայց
 կարողութիւնը կպատկանէ Քրիստոսին եւ
 ոչ մանուկին:

Ղշխարհիս ամբարտաւանութեան համե-
 մատ, մեք կրկամենայինք ամենը ինքներս
 անել. իբր թէ մեր ջանքերը կարող էին
 փրկել մեզ բայց Փրկիչը ուզումէ ցոյց տալ
 մեզ՝ որ մեր աշխատութիւնը 'ի զուր են
 առանց Արան: Ստակիւ հրեշտակը Եգիպ-
 տացոց անդրանիկներին կտորիչու ժամա-
 նակ Խարայէլացոց տների վերայից անց էր
 կենում, եւ անզոր մանուկը այ քան ապա-
 հով էր, որքան եւ զօրեղ տղամարդը, մի-
 այն եթէ նոցա զունների վերա լինէր արիւ-
 նի նշան: Ընդհանր էլ Քրիստոսի արիւնը
 միմիայն եւ կատարեալ փրկութիւն է մեր
 համար: Երբ Փրկիչը նաւի մէջ էր յուր
 աշակերտների հետ նոցանից ամենատկարն

էլ այն քան հանգիստ էր՝ որքան եւ ամենից
 զօրեղն, քանզի նոցա ամենի ապահովութիւնը
 կախուած էր մի եւ նոյն պատճառից. —
 Տիրոջ ներկայութեանից: «Վաճառպէս, եթէ
 եւ մեր հետն է Տէրը փոթորիկի ժամանակ,
 պէտք է խոշոր եւ հանգիստ լինինք, քան
 զի մեր ապահովութիւնը նորանիցն է:

«Այս եմ.» թէ ինչքան անարժան էլ լինինք
 մեք, եւ ինչքան տկար լինի մեր հաւատը,
 Քրիստոս է մեր ազատութիւնը, նա մեզ
 կարող է փրկել: Ընդ տկար աշակերտը, որ
 պաշտպանութիւն է գտած Փրկչի կարողու-
 թեան տակ, պիտի չ'վախենայ ոչ մի վը-
 տանդից: Փրկիչը ասումէ նորան «Վաճ
 նորհար հերիք է քեզի. ինչու որ իմ զօրու-
 թիւս տկարութեան մէջ է կառարվում:» Այս
 նա պատասխանումէ առաքեալի հետ թէ՛
 «մեծ յօժարութեամբ աւելի իմ տկարու-
 թիւններիս վերա պիտի պարծենամ, որ
 Քրիստոսի զօրութիւնը իմ վերաս հանգչի.
 երբոր տկարանումեմ, այն ժամանակ զօրա-
 ւոր եմ.» (Է. կոր. ԺԷ. 9. 10):

«Այս եմ.» Ընդ ձայնը կարողութեան
 ձայն էր: Ընդ տկարութեան իսկոյն ճանաչեցին
 նորան, քանզի տեսած էին որ երբ նա ասաց
 վերկաց մահիճդ ա՛ն և գնա՛, և անդա-
 մալըճը բժշկուեց: «Այս ասաց. (եփփաթայ)

բացուի՛ր և խնուի ականջները բացուեցան: Աստուծոյ վերկաց և մեռեալը վերկացաւ նստեց և սկսեց խօսել: Աստուծոյ օրհնեց հինգ հացը և երկու ձուկը և հինգ հազար մարդ կշտանալուց յետոյ 12 կողով լեցուեց աւելցած կոտորներէից: Աշակերտքը մի անգամ էլ պատահած էին արդէն փոթորիկի, երբ Փրկիչը քնած էր նաւի ետեւի կողմի բարձի վերայ: Արքայ վախի մէջ էին. ինչու որ ալիքները ծածկուեալն նաւին: Բայց երբ Փրկիչը սաստեց հողմին, և ծովին ասաց. «Կազարի՛ր՝ լուս կացի՛ր, և հողմը դադարեց, և խաղաղութիւն եղաւ: Այս արդ պիտի չփարատի՞ աշակերտաց բոլոր վախը. երբոր մի և նոյն ամենսգօրեղ ձայնը ասաց նոցա. . . քաջ եղի՛ք:»

Ո՛վ տառապեալ քրիստոնեայ, գէպի քեզ գոչող ձայնը հիմա պիտի անձանօթ չլինի քեզ: Այնչէ՛ր թէ քանի՛ փոթորիկների մէջ նա փարատեց քո վախդ և մեղմեց տրտմութիւնդ: Անցեալ գարբի բոլոր Աշակերտաց պատմութիւնը ներկայացնուեալ մի պատմաբանութիւն նորա հրաշալի ազատութիւնների, որ տալիս էր Քրիստոս իւր ժողովոգին: Արքայ աշակերտքը միշտ կրած չեն փոթորիկների հարուած և Տէրը միշտ ազատած չէ՞ նորանց: Անբրկբայ՝ քրիստոնեայք միշտ եղած են հարստահարեալ ժողովուրդ, բայց

ո՛վ էր նոցա հետ և ո՛վ էր պահպանուած նորանց փոթորիկների մէջ, եթէ ոչ Փրկիչը: Քանի՛ անթիւ վկաների բաղմութիւն հաստատուեալ իւր սերբ: Ինչքան շատ բաղմութիւն է եկած մեծ նեղութենից ձերմակ հանգերձների հագած, որ փութք և պատիւ մատուցանեն Աստուծուն և Գառնին:

Այ՛ո՛ այս ձայնը երբէք խօսած չէ՛ ի դուր: Անդարդ կ'ոց ուրեմն վշտակոծ աշակերտ և մտածի՛ր նորա վերայ՝ ինչ որ արդէն եղած է քո համար: Աստուծոյ շարժարուեց և մեռաւ քո տեղ. դու կորած էիր՝ նա գտաւ քեզ. թշնամի էիր՝ հաշտացրուց. գերի էիր՝ ազատեց. կոյր էիր՝ բժշկեց. մեռած էիր՝ կենդանացրուց. նա լուսեց քեզ իւր արիւնովը և հագցրուց իւր մաքուր և ձերմակ հանգերձը: Աստուծոյ քո ապականեալ բնութիւնդ եւ հաղորդակից արաւ քեզ իւր շօգուն, որը քեզ լուսաւորուեալ և միտք թարու: Աստուծոյ մտքուց իւր շօք բնաւ կարանը և Աստուծոյ որդի արաւ: Աստուծոյ հիմա էլ բարեխօսուեալ և պատրաստուած քո համար փառաց բնակարան՝ տալով քեզ անապական և յախտեալ կենաց ժառանգութեան արտօնութիւնը: Քանի՛ անգամ է՛ Աստուծոյ սիրով գոչել դէպի քեզ: Քանի՛ անգամ է՛ բոքբարձ քո սիրտդ՝ երբոր՝ Աստուծոյ քեզ էր

քո հետ ճանապարհու՛մք: Ենչպիսի խաղա-
ղութիւն և ուրախութիւն ես զգացած, եր-
բոր Վա խօսակցումէր քո հոգոյդ հետ: Վա
այն ժամանակ չգարձրո՛ւց քո տրտմութիւնդ
ուրախութեան, գիշերը ցերեկի և փոթորիկը
խաղաղութեան:

Վա որ այդ ամենը արաւ քո համար՝
թոյլ պիտի տայ՝ որ կորչես: Գու չե՛ս
կարող հաւաստեալ օգուտ քաղել այն ապա-
ցոյցէն, որ յառաջ բերաւ Սանուէի կինը
իւր մարդուն մտիթարելու համար, երբոր
նա՝ Տիրոջ հրեշտակին տեսնելով՝ վախե-
ցաւ որ մեռնն՝ .. թէ որ Տէրը մեզ մեռ-
ցընել ուզէր, մեր ձեռից՝ ողջակէզը և հացի
ընծան չէր ընդունիլ, և այս բոլոր բաները
մեզ չէր ցոյց տալ՝ (Գլատ. 14. 23): Եթէ
Փրկիչը թողնել կամենար քեզ, ինչո՞ւ պի-
տի այդ բոլոր բաները անէր քո համար, —
ինչո՞ւ պիտի գոչէր քեզ իւր շնորհքովը,
նորոգէր իւր շնորհքովը, մտիթարէր իւր
սիրովը և պահպանէր մինչև հիմա: Եթէ
Վա գտաւ քեզ երբ դու օտարացած էիր
նորանից, հիմա պիտի՞ չպահպանէ որ նորա
որդին ես: Եթէ նա սիրեց թշնամիին պի-
տի թողնէ բարեկամին: .. Եսանդի թէ որ
թշնամի եղած ժամանակներս Լստուծոյ հետ
հաշտուեցինք իւր Որդոյ մահովը, որչափ

աւելի մեր հաշտուած ժամանակը պիտի
ապրենք Վորա կեանքովը՝ (Հուդ. 1. 10):
Սի թէ Վա կմերժէ մեր աղօթքը որ
ինքն է թելադրել, պիտի անկատար թողնէ
մեր յոյսերը որ ինքն է աղգել, և պիտի՞
չաւարտէ այն գործը՝ որ ինքն է սկսել:
Սէ Տիրոջ մինչև հիմա արած բարերարու-
թիւրները սոոյգ գրաւ են հանդերձեալ ժա-
ռանկութեանը և արդէն կատարուած աղա-
սութիւնները ճշմարիտ առհաւատչեաներ
են ապագայից համար, Վրիստոսի աշա-
կերտը ամենեկն պատճառ չունի անհան-
գիստ լինելու: Սեզ ասուած է .. ամեն
հոգսը Վորա (Վրիստոսի) վերա գցել՝ ին-
չու որ .. Վա մեր համար հոգումէ:՝ Եւ
անօգուտ է՝ եթէ կամենանք այն բանը անել,
որը նա առած է իւր վերա և պիտի կատա-
րէ աւելի լաւագոյն քան թէ մեք: Վա կա-
մեցաւ անել մեր տեղ ամեն բան, ոչ միայն
մեր ապահովութեան կարևոր եղածը, այլ և
մեր երջանկութեանը: Վորա անսահման
սէրը հարկադրումէ Վրան ընտրել միշտ այն,
ինչ որ անհուն իմաստութիւնը բարւոք է
համարում մեր համար, իսկ նորա ամենա-
կարողութիւնդ միշտ կարող է կատարել
այդ ամենը: Երգեօք մեք մի այդպիսի պաշտ-
պանութեան տակ կատարելապէս ապահով

չնք: Լնթագրենք՝ թէ տարերբը մեր իշխանութեան ներքեւ են և թէ մեր որև իցէ մի առանձին նպատակի համար բարձրացրած էինք փոթորիկ քամի. մի և նոյն ժամանակ լինէինք մի նախ մէջ, որ պիտի չընկղմէր, մեծ զուարճութեամբ կնայէինք շառաչող ջրերի վերա, իմանալով որ նոքա կատարումն մեր յատուկ կամբը. և թէ՛ միայն հրաման տայինք պիտի տիրէր պմենեին խաղաղութիւն: Մի և նոյն չէ՛ իրապէս, միայն թէ քամու կառաւարութիւնը յանձնուած չէ մեզ, այլ կախուած է Փրկչի ինքնիշխան կամբից: Մի՞ թէ գորանով մեր քաջասրբտութիւնը պիտի նուազի: «Վա մեզանից աւելի բաւ չէ իմանում պատճառը՝ որ փոթորիկը հարկաւոր է, և այն վայրկեանը՝ որու մէջ նորա զօրութիւնը պիտի ընդմիջահատէր: Պիտի բոլորովին չյանձնուինք նորա շայրական հոգացողութեանը, և ուրախ լինինք նորանով՝ որ փորձութիւնը միայն գործակից կլինի մեր բարիին և ոչ երբէք պիտի չարիք պատճառէ մեզ:

«Լս եւ.» Եւս խօսքի մօտ պէտք է փարատին բոլոր մեր տրտմութիւնները: Եւ ինչ է նոցա պատճառը. այս կեանքիս հոգսերը: Եւս քիչ քիչ ասումէ. «Շօքս մի անէք ձեր կեանքի համար՝ թէ ինչ պիտի

ուտէք, կամ ինչ պիտի խմէք, ոչ էլ ձեր մարմնների համար, թէ ինչ պիտի հագնիք: Վայեցէք երկնքի թռչուններին, որ ոչ սերմանումեն և ոչ հնձում և ոչ ամբարի մէջ ժողովում, և ձեր երկնաւոր շայրը կերակրումէ նորանց. չէ՞ որ դուք նոցանից աւելի լաւ էք: Վայեցէք դաշտի շուշաններին՝ ինչպէս են աճում. ոչ աշխատումեն եւ ոչ մանում. բայց ասումեմ՝ ձեզ որ Սողոմոնն էլ իւր բոլոր փասաւորութեանը մէջ նոցա մինի պէս չհագուեցաւ: Ստտի թէ որ դաշտի խոտը որ այսօր կայ եւ վաղը փուռն է գցվում, Եւստուած այնպէս է հագցնում, ապա որչափ աւելի ձեզ՝ թերահաւատներ» (Մատթ. ւ. 23-34): «Եւս բաները բարիի գործակից են լինում նորանց՝ որ Եւստուածուն սիրումեն» (Մատթ. ւ. 28.): «Տիրոջ հրեշտակը իւր բանակը նորանից վախեցողների չօրս կողմն է դնում եւ նորանց պահումէ: Տէրը խնայողներին մին բարութիւն պակաս պիտի չլինի: Եւրգարի նեղութիւնները շատ են. բայց Տէրը ամենից կիփկէ նորանց» (Սող. 14):

«Կա ուրեմն՝ ինչիցն է վախում քրիստոնեան: Եւ թէ Փրկիչը այդքան հոգումէ նորա մարմնոյ համար, ապա որքան աւելի կհոգայ եւ նորա հոգոյ համար: Եւրգեօք

նորա խօսքերը — «իմ շնորհքս հերիքե
քեզ» — պիտի չ'բաջալերեն մեզ մեր կեան-
քի բոլոր դժուարին հանգամանաց մէջ:
Սեզ տվում շնն իմաստութիւն, արդա
րութիւն, սրբութիւն եւ փրկութիւն: Թէ
եւ մեք մեզանում ինչքան էլ խեղճ, ա-
նարգ, կոյր եւ մերկ լինենք, նորանում լի-
նումենք կատարեալ: Աւ արդեօք կարելի է
դորանից աւելի բան ասել քան թէ նա ա-
սած է մեզ խաղաղութիւն տալու համար.
Թէ՛ ո՛վ վշտաց տէր, ալէկոծեալ, անմխիթար
ողորմելի, «Ս'ի փոքր վայրկեան երեսս
քեզանից ծածկեցի, բայց յաւիտենական
ողորմութեամբ պիտի ողորմեմ քեզ: Աւ
լնաները պիտի վերանան եւ բլուրները
պիտի սասանին, բայց իմ ողորմութիւնս
քեզանից պիտի չվերանայ, եւ իմ խաղա-
ղութեանս ուխտը պիտի չօտանի, ասումէ
Տէրը որ քեզ կողորմէ» (Աճ. 3Գ. 6-14):
«Ս'ի վախենար, վասն զի ես քեզ փրո-
կեցի. քեզ քո անունովդ կանչեցի. դու իմս
ես: Այբար ջրերից անցկենաս, ես քո հետ
պիտի լինեմ, եւ երբոր գետերից անցանես քեզ
պիտի չկոխեն, երբոր կրակի միջով գ'աս,
պիտի չայրուիս եւ բոցը քեզ պիտի չմրկէ,
բանզի ես քո Տէր Աստուածդ, Ասրայէլի
Սուրբը՝ քո փրկիչդ եմ: (Աճ. ԽԳ. 1-3):

Աւատարիմ է նա՛ որ խոստացաւ. թէ՛
«երկինքը եւ երկիրը պիտի անցանին, բայց
իմ խօսքերս ընաւ պիտի չանցանին», (Ղուկ.
Խա. 33): Աւ նա ասաց իւր ժողովրդի
համար՝ թէ «ես նորանց յաւիտենական կեանք
կտամ, եւ յաւիտեան պիտի չկորչին. եւ
մէկը իմ ձեռքիցս պիտի չյափշտակէ նո-
րանց», (Յով. Է. 28):

Աւատանք նորա խոստմունքներին, եւ
կլինի մեծ խաղաղութիւն: Այբար աշակերտքը
ընդունեցին Վրկչին նաւի մէջ, հողմը դա-
դարեց եւ նոքա հասան ծովի միւս կողմը.
Նմանապէս երբոր մեք ընդունումենք հաւա-
տով Վրիտոսին ամբողջապէս մեր սրտի մէջ,
փոթորիկը հանդարտումէ. դրսի աղմուկները
կարող են շարունակիլ, բայց նոքա այլ եւս
պիտի չյարուցանեն ոչ մի ներքին փոթո-
րիկ: Աւատացեալը՝ որ իւր միտքը եւ սիրտը
ուղղած է առ Աստուած՝ միշտ խաղաղու-
թեան մէջ է: Ս'ի մարտիրոսուող՝ որ կատա-
կի համար դրուած էր ժողովրդի առաջեւ
երկաթի վանդակի մեջ՝ ասաց հանդիսակա-
նաց մէկին՝ որ մնացել էր զարմացած նորա
խաղաղութեան վերա. — դուք կտեսնէք այս
վանդակագատը. բայց այն՝ թէ ինչ է ծագում
այժմ իմ սրտիս մեջ՝ չէք կարող տեսնել.
Նմանապէս եւ այն ամենքը՝ որ նայումեն

միայն արգաքին նեղութեան վերա եւ չեն տեսնում ոչ վհատութիւն եւ ոչ տրտունջ, — զարմանում են այն խաղաղութեան վերա որ ցուցանում են քրիստոնեաները: Վոքա լսում են որսովունքի ձայներ եւ կոհակների շառաչել: բայց մի եւ նոյն ժամանակ չեն կարողանում որոշել Փրկչի ձայնը. «Նս եմ» որը ուրախանցնումէ փորձանաւոր աշակերտին: Նոքա կտեսնեն դրսի դժուարութիւնը, բայց չեն կարող տեսնել այն ներքին մտիթարութիւնը՝ որ վայելումէ քրիստոնեան, երբոր «Վորա կեանքը պահուած է Մատուծոյ մօտ Քրիստոսի հետ»:

Թո՛ղ ուրեմն իբրև պատասխան Մատուծոյ խոտովունքներին՝ գոչենք հաւատքի զօրեղ խօսքերովը: Թո՛ղ փառաբանութեան երգը վեր բարձրանայ այս տապանի միջից, որ պահումէ մեզ փոթորիկի երեսից: «Մատուած մեր ապաւէնը եւ զօրութիւնն է. նեղութիւնների մէջ խիստ օգնական է գտնւելում: Վորա համար պիտի չվախենանք, թէ եւ երկիրը փոխուի եւ լեռները ծովի մէջ տեղը գցուին» (Սաղ. Խդ.): «Ո՛վ Տէր՝ զօրաց Մատուած. ո՛վ է Քո պէս հզօր Տէր»։ Ղու տիրումես ծովի հպարտութեան վերա, երբոր նորա ալիքները բարձրանում են, դու հանդարտեցնումես նորանց, «ինչո՞ւ

եւ ցածանում՝ ով իմ հոգիս, եւ ինչո՞ւ ներսումս անհանգիստ ես. Մատուծոյն յուսա՛ ինչու որ մի անգամ էլ պիտի գովեմ Վորան, նա է իմ երեսիս փրկութիւնը եւ իմ Մատուածս»:

Իսկ եթէ, ո՛վ ընթերցող, դու Փրկչի աշակերտը չես, եթէ սիրումես մեղքը եւ աշխարհը, եթէ քո սիրտդ հնազանդութեամբ չես Քրիստոսին, ապա քո կրօնքդ ոչ մի բանի օգուտ չունի, դու թողուած ես ալիքների կամացը: Աւատի՛ երբոր դու օտար ես Փրկչի սիրուցը, ապա Վա շատում խաղաղութիւն քեզ: Ղու մի այնպիսի սոսկալի վտանգի մէջ ես, որ անհնար է երևակայել: Ղու նաւարկումես կեանքի ովկիանոսի մէջ առանց կողմնացուցի, առանց դեկաւարի, առանց խարսխի եւ չունիս քեզ կառաւարող ղեկը: Փոթորիկը պիտի յարձակի քո վերա, իւր բոլոր կատաղութեամբը: Ալիքները պիտի ծածկեն քեզ, Վնչպէս արժիճը ջրի մէջ, այնպէս էլ դու պիտի ընկղմիս յուսահատութեան եւ խաւարի անդունդի մէջ, ուր երբէք յոյս պիտի չթափանցի եւ լուսոյ մի կայծ պիտի չհասանի: Ղու պիտի վախենաս, թէ պէտ հիմա տեսնում չես, ոչինչ վտանգ, եւ ոչ մի ալիք վրդովում չէ քեզ, — բայց վտանգը նոյն իսկ այդ խաղաղութեան մէջ է:

Այդ խաղաղութիւնը հեղեղի խաղաղութիւն է, որ պատրաստ է վայր հոսելու մեծ շառաչիւնով: Աորուստը քո առաջնդ է, դժոխքը բացումէ իւր բերանը՝ որ կլանէ քեզ: Անտարբերութիւնը այս վիճակի մէջ անմըտութեան նշան է, իսկ ուրախութիւնը ապացոյց է բոլորովին մտաց խանդարման: Ալախը — քո բաժինդ է: Աւ երանի թէ՛ դու կարողանայիր գոչել քո բոլոր սրտովդ, թէ «Տէր՝ ինչ անեմ որ փրկուիմ, ինչ բարի գործ գործեմ, որ յախտնական կեանքը ընդունեմ» (Սաալ. 16):

Մի քննարկող, կարելի է դու Վրիստոսի աշակերտ չլինելով, խորին արտմութեան մէջ ես և կարօտումես մխիթարութեան. բայց մխիթարութիւն չկայ քո համար: Այժմէ դու խնդրումես նորան այս տողերի մէջ, սոքա քեզ մխիթարութիւն պիտի չտան, ինչու որ Աստուծոյ խօսքը մխիթարութիւն չտալիս քեզ: Մի՛ շփոթիր քո արտմութիւններդ բարեպաշտութեան հետ, և դու որ փոթորիկի մէջ ես մի՛ երեակայիր, թէ Փրկիչն էլ քո հետ պիտի լինի որ ազատէ քեզ: Ա, միայն իւր աշակերտների հետն է լինում փոթորիկի ժամանակը: Ա, շատ է կանչել քեզ որ միաբանիս նոցա հետ, բայց դու՛ չուզելով նոցա հետ լինել:

մնացելես նստած քո սեփական նաւիդ մէջ, — և ահա դու հիմա մէնակ պիտի պատերազմես ալեքսնբրի հետ: Մի՛ գնիր որևիցէ յոյս յաւիտենականութեան վերա: Մի՛ մտածիր թէ մահը կազատէ քեզ քո թշուառութիւններից: Աւս առաւել զարհուրելի փոթորիկ սպասումէ քեզ միւս աշխարհքումը: Այնտեղ չես գտնելու ոչ մի նաւահանգիստ, ուր կարողանաս ապաստանիլ: Վո՛ հոգիդ յաւիտեան ալեկոծութեան մէջ պիտի լինի, և միանգամայն երեսից գցուած պիտի մերժուի:

Սերմն՝ ոչ մի մխիթարութիւն չկայ քո համար: Մխիթարութիւն չկայ՝ մինչ դեռ շարունակումես մնալ նոյնը, ինչոր հիմա ես, քո՛ Տիրոջ թշնամի քո չար գործքերովդ: Աւ մինչև որ շփոխուես դու՛ կարող չես գտնել մխիթարութիւն «Աորանում» որ ամեն ստութիւնը առումէ. քանզի Տիրոջ բարկութիւնը դիզուած մնումէ քո վերա: Վո՛ կեանքդ և բնաւորութիւնդ պէտք է բոլորովին փոխուին: Այժմէ ուզումես մխիթարութիւն ստանալու հնարաւորութիւնը ձեռ բերես՝ նախ պիտի հաշտուես Աստուծոյ հետ. մինչև այն ոչ մի խոստումնք վերաբերութիւն չունի քեզ: Պէտք է որ յառաջ քո մեղքերիդ բեանիցը ազատուես որ յետոյ

Թեթևանայ և քո շարժարանաց ծանրու-
 թիւնը: Լստուած ուզումէ բժշկել քո ամեն
 վէրքերդ, բայց կամենումէ սկսել ամենա-
 վտանգաւոր վէրքիցը. «Վա կամենումէ հան-
 դարտեցնել ամեն փոթորիկները, բայց սկսու-
 մէ ամենազարհուրելի փոթորիկից, և գոր-
 ծումէ միմիայն մեր աստուածային ազատչի
 — Յիսուս Վրիստոսի ձեռքովը: «Առաջ
 ինդրեցէք Լստուծոյ Թագաւորութիւնը և
 նորա արդարութիւնը, և այդ բոլոր բաներն
 էլ ձեզ պիտի տվուի» (Մատթ. Կ. 33-:
 Ղու կարելի է կամենումես ստանալ այդ
 արդարութիւնը: Ղու գտնումես քո ամեն
 նեղութիւններդ թեթևադոյն՝ համեմատելով
 այն վտանգի հետ որ սպառնումէ քո հո-
 գուդ: Ղու ուզումես փախչիլ եկող բարկու-
 թենից: Վո խղճմտանքդ մեղադրումէ քեզ,
 Լստուծոյ օրէնքը անեծքի տակ է գցում
 քո մեղքերդ: Երկինքը ամպած է քո գլխի
 վերա, և կորուստը քո առաջնդ է: Ղու
 մտածումես թէ քեզ աւելի յոյս չկայ: Ղու
 տեսնումես փոթորիկի մէջ Լմենակարող Լս-
 տուծուն, որ պատրաստ է իւր արդար դա-
 տաստանի կայծակի հարուածովը գահավէժ
 առնել քեզ դժոխքի մէջ: Լստուած իսկա-
 պէս ներկայ է փոթորիկի մէջ, բայց իւր
 որդոյ անձնաւորութեամբը: Երդ քո հայե-

ցուածքդ դարձրու Փրկչի վերա, «Վա այն
 տեղ է, Վա գոչումէ դէպի բոլոր հաւա-
 տացեալները. թէ «բաջ եղի՛ք»:» Մեք կա-
 րող շնք առանց շփոթուելու և դարհու-
 րելու նայել Լստուծոյ վերա որպէս ստեղ-
 ծողի և դատաւորի: «Վա «մաշող կրակ» է:
 «Ղորա արդարութիւնը կրատապարտէ մեզ
 և ամենակարողութիւնը կսատակէ մեզ:
 Բայց Լստուծոյ խօսքը յայտնել է մեզ, որ
 այս Լստուծոյ վախը կարող է փոխուիլ
 յուսոյ, և այն հոգին որ զարհուրումէ «Ղորա
 բարկութենից կարող է հանդարտել «Ղորա
 ողորմութեան աներկբայութեան վերա: Ոչ
 մի բան խաղաղութիւն չտալ մեղաւորին՝ մինչև
 որ նա լսի և ճանաչի Փրկչի ձայնը, որ
 գոչումէ դէպի նա, թէ՛ «Ես եմ»:» Ուրեմն՝
 մեք պիտի նայինք այն Լստուծոյն որ
 Վրիստոսով աշխարհը իւր հետ հաշ-
 տապրուց:» «Վրիստոս է ճանապարհը,
 Ճշմարտութիւնը և կեանքը. մէկը հօր մօտ
 չգալ, եթէ ոչ Իրանով» (Հովհ. Ժ. 6):
 Տէրը մեզանից կատարեալ հնազանդութիւն
 է պահանջում: Բայց մեք ինչքան քիչ
 ենք հնազանդում: «Թէ որ ասենք թէ
 մեք մեղք չունենք, մեք մեզ ենք խաբում»
 (ա. 3ով. ա. 8): «Երգար չկայ՝ ոչ մի
 հատ էլ» (Էսայ. 4. 10): «Մեղաց

վարձքը մահ է" (Հով. Կ. 23): „Եւ մեղաւորները պիտի գնան յախտնական տանջանքը" (Մատթ. Ե. 46): Չխոստովանիլ իւր մեղաւորութիւնը, կամ ուզենալ անձնական գործքերով քաւել մեղքը — հաւասարապէս անկարելի է մեզ: Իւրեմն՝ մեր միմիայն յոյսը փրկիչն է: Եւ մեր տեղը մատոյց Եւր Հօրը ամբողջ և ամենակատարեալ հնազանդութիւն, և մեր համար չարչարուեց: Եւորա արդարութիւնը և մահը մերը համարուեցին, և մեք փրկուած ենք Եւորա արիւնովը: „Ըստուծոյ որդոյ Յիսուսի Քրիստոսի արիւնը մեզ ամեն մեղքից սրբումէ" (Ս. Յով. Կ. 7), „և մեք ժառանգութիւն ենք առած Սիրելիի ձեռքովը:"

„Հաւատա՛ Տէր Յիսուս Քրիստոսին և պիտի փրկուիս" (Պարթ. Էջ. 31): Ընդ լին և միանգամայն բաւականացուցիչ պատասխան իւրաքանչիւր մեղաւորի, որ վիշտերով պատած է և փափագումէ պատըսպարան գտանել փոթորիկի երեսից: Գու պէտք է Յիսուս Քրիստոսուն խնդրես միսթարութիւն, եթէ ոչ՝ ի զուր է քո խնդրած միսթարութիւնը: Եւ եթէ գու Փրկչչին զիմես — Եւա քեզ չմերժիլ: Ըստ Պետրոսի պէս որ ուզումէր ընկզմիլ. „Տէր՝

ազատի՛ր ինձ. ահա կորչումեմ." — և Եւա իւր ձեռը կերկարացնի դէպի քեզ: Ըն ձեռը արդէն երկարացրած է քեզ օգնելու համար, հաստատուիր նորա վերա հաւատքով, եւ քո հոգիդ խաղաղութիւն կգտնէ: „Ընհա Ըստուծոյ Գառնը՝ որ աշխարհի մեղքը վեր է առնում" (Յով. Կ. 29): Ընհա այն խօսքերը որոնցով կանչումեն քեզ դէպի Եւորան նայել: Եւա յայանուեց ոչ որպէս ստեղծող, այլ որպէս բարեխօս, ոչ որպէս օրէնսդիր, այլ որպէս միջնորդ: Եւր քո խղճմտանքդ մեղադրումէ քեզ, լի՛ր նորա ձայնը, — Եւա գողումէ դէպի քեզ. „Եւ եմ, Եւ եմ՝ որ բոլորովն սրբեցի քեզ քո մեղքերիցդ և ջնջեցի նորանց իմ արիւնովս:" Եւր քո Ըստուծոյ վեհափառութեան վերա խորհրդածութիւններդ զարհուրացնումեն քեզ, լի՛ր Եւորա ձայնը. „Եւ եմ." Եւ եմ ասումէ Եւա, որ խաչի վերա թափած արիւնովս հաշտութիւն գործեցի քո համար: Եւ եմ, որ իմ միջնորդութեամբս արդարադատ Ըստուածը եղել է մեղաւորին արդարացուցացնող: Եւր քո տրտմումես և խռովումես նայելով քո աղքատութեան և պակասաւորութեան վերա, դարձեալ ասումէ Եւա. „Եւ եմ." Եւ եմ որ իմ ճերմակ հանդերձներովս պիտի ծածկեմ քո մերկութիւնդ, Եւ հնազանդութիւնս և արդարութիւնս քեզ ընդունելի

կանեն Լստուծոյ: Երբ քո տկար և չարին
յազմելու անընդունակ լինելոյդ՝ զգացմունքը
յարժակվումէ քո վերագ և սրտարեկ է առ-
նում քեզ, — այն տեղ էլ ասումէ՝ «Վա,
«Լսս եմ:» Լսս եմ որ արդէն որոշած եմ
ամեն բան անել քո համար. Լսս պիտի
չթողնեմ քեզ, և բնաւ երեսից պիտի
չզցնեմ:

«Լսս եմ:» Բաւական է այս որ փարատէ
մեր ամեն երկբայութիւնները, խափանէ բո-
լոր վախերը և յազմէ ողջ դժուարութիւն
ներին: Լսս մեղաւոր եմ, Փրկիչը ընդունու-
մէ մեղաւորի ամենից գլխուորին էլ: Կորչե-
լու վերա եմ, Փրկիչը հենց՝ Վորա համար
է եկած՝ որ ազատէ կորչողներին: Աչ ինչ
արժանաւորութիւն չո՞ւնիմ. Փրկիչը մեր
արդարութիւն է: Մի բան չո՞ւնիմ. Փրկիչը
բոլոր կատարելութեանց լիութիւնն է: «Վա
մեռաւ իմ տեղ, «Ինքը միշտ կենդանի է մեր
համար բարեխօս լինելու»: «Վա հոգումէ
իմ համար, զօրացնումէ և օգնումէ ինձ:
«Վա առաջնորդումէ ինձ խաւարի մէջ,
ուր խացնումէ տրտմութեան ժամանակ, պաշտ-
պանումէ վտանգի մէջ և ինձ համար տեղ
է պատրաստում երկնքում: Եթէ նա իմ
հետս է, — «Ինչ չարիք պիտի հասանէ
ինձ»: Եթէ նա իմ կողմս է՝ ո՞վ պիտի

լինի ինձ հակառակ: Թո՞ղ քամիները ու
ալիքները աղմուկ յարուցանեն իմ չորս
կողմուս. բայց նորա զօրութիւն չունին
և վնաս պիտի չտան ինձ, երբոր Փրկիչը
ասումէ, «Լսս եմ»: Մինչև անգամ և այն
ժամանակ, երբ կհասնի իմ վերա իմ կե-
նաց վերջին փութորիկը, «Վա իմ յօտ պիտի
լինի: Եթէ «Թէ և մահուան շուքի ձորին
մէջն էլ պտըտիմ, չարէն պիտի չվախենամ.
վտան զի դու իմ հետս ես. քո ցուպը և
գաւազանդ՝ նորա ինձ պիտի մխիթարեն»
(Սաղմ. 127, 4): Եթէ մահուան շուքի ձորը
մութն պիտի չլինի, եթէ նորա մէջ տեսնեմ
իմ Փրկիչս, այն տեղը անմխիթար պիտի
չլինի, եթէ լսեմ Վորա ձայնը: Ըաւատա-
ցելոյ համար մահ չկայ: «Վա որ ինձ
հաւատումէ, թէ և մեռնի՝ պիտի ապրի,
«Վա որ ինձ հաւատումէ, յաւիտեան պիտի
չմեռնի» (Յով. 3, 25, 26): Փրկիչը իւր
մահով վեր առաւ մահի խայթոցը, — և
մահը դարձաւ անվնաս: «Վա խափանեց
մահը և ազատեց նորանց, որ «մահուան վա-
խովը միշտ ծառայութեան մէջ էին ապրում»
(Եբր. 2, 15): Սեբ կարող ենք կրկնել
մեռանող քնիստոնէի խօսքերը՝ «ես մահուց
չեմ վախենում, ինչուոր Փրկիչն տեսնումեմ:»
Ս՝ահը վերանումէ և մնումէ միայն Յիսուս

Քրիստոսը: Անենալով իւր ձեռուով անտեսանելի աշխարհի բանալին, գալիս է Վասանն մի հաւատացելոյ մահուան անկողնի մօտ, որ արձակէ նորա հոգին իւր մարմնուց և ընդունէ նորան անձեռագործ բնակարանի մէջ՝ որ յաւիտենական է երկնքումն:

Երբ որ տրտումներ քրիստոսումն նընջողների վերա, թո՛ղ այս մտածութիւնը մեր սրտերին մտիթարութիւն տայ. թէ՛ թշնամին չարաւ այս, կամ որև իցէ ճիւղ (սոսկալի հրէշ) չյափշտակեց մեր ձեռքից այն քաղցր էակը՝ մեր սիրոյ քնքուշ առարկան, այլ անդրանիկ Եզրօր ձեռն էր՝ որ ընդունեց մեր մօտից թռչող հոգին: Վա չէ յանձնում այս գործը իւր հրամանը կատարողներին: «Ես կգամ և ձեզ իմ մօտս կանոնեմ:» (Յով. 4. 3), ասումէ Վա: Սեռանող Սեփիաննոսը տեսաւ նորան և ասաց. «Տէր Յիսուս ընդունիր իմ հոգիս:» (Վորք. է. 59): Եւս՝ նա Փրկիչն էր: Եւս տրտումեան և արտասուաց սենեկի մէջ, ուր կեանքի թոյլ շնչառութիւնը հոգացվումէ մի այնպիսի քնքուշ կերպով, և ուր ամեն բան ձեռնարկած է, որ բաժանման ահաւոր վայրկեանը ուշանայ, Փրկիչը ասումէ. «Ես եմ:» Եւս տխուր տեղումը՝ ուր ամենաքընքուշ սիրոյ գործունէութիւնը այլ ևս կարող

չէր արգելիլ տագնապների սաստկութիւնը, լավումէ մի ձայն. «Ես եմ:» Եւս թաղումի յուզարկաւորութեան ժամանակ, երբ ամեն մի քայլափոխ տանում մօտեցնումէր բարեկամներին և ազգականներին իբր թէ բուն իւրեանց գերեզմանին, Փրկիչը՝ որպէս Վասիինի մէջ, մօտենալով դպչումէ դադաղին և ասում որբեարիին, նորա որդոյն և անմտիթար բարեկամին. «Ես եմ:» Բացուած գերեզմանի մէջ, ուր նորա մարմնի հետ, որ ինքը այլ ևս մեր հետ չէ, թաղվումէ քանի՛ զուարթ ուրախութիւններ և քանի՛ քանի՛ յոյսեր, Փրկիչը որպէս թէ Բեթանիայում կանգնումէ լաց լինողների մէջ և նոցա արտասուաց հետ խոռնելով իւր արասուքը, թիթեացնումէ նոցա տրտութիւնը, ասելով. «Ես եմ:» Եւս՝ Փրկիչը ինքն է ընդունում թռչող հոգին, որ ներս տանէ նորան սիրոյ, բերկրութեան և խաղաղութեան բնակարանի մէջ և հանգստացնէ այն օթեանների մէջ ուր երբէք արտասուք չեն թափվում, վիշտ կամ տրտութիւն չկայ և բնաւ մահ չեն ճանաչում: Եւս ուրեմն մեք փոխանակ սուգ անելու պիտի մտիթարութիւնք մտածելով նոցա կատարեալ և անարատ երջանկութեան վերա, որ այս տեղից բաժանուեցին: Փոթորիկի մէջ մեք առ ժամանակ կորցնումենք մեր տեսու-

Թացք եւ խարուած իւրեանց յոյսերում, վաստակած եւ սրտմած նաւորդները գնացին նորից պատերազմելու փոթորիկի հետ: Ինչ տարբեր է՝ մտածեցի ես, Քրիստոսի աշակերտի վիճակը: Փոթորիկի կատաղութիւնը ոչ միայն հեռացնում չէ նորան իւր ապաստանարանից, այլ եւս առաւել հարկադրումէ նորան մեծ ապահովութեամբ եւ ուրախութեամբ մտանել նոյն ապաստանարանի մէջ: Ըստուածային սիրոյ նաւահանգիստը միշտ մատչելի է, եւ որչափ առաւել է մեր տկարութիւնը, այնքան եւս դիւրին է նորա մուտքը: Եւ վերջի հանգստեան տեղը՝ երկինքը — փառաց բնակարանն է, ուր աստուածային սէրը յայտնվումէ իւր բոլոր լիութենովն, եւ այն տեղ երբէք չեն իմանում ոչ ինչ վախ, — երբ վերջին եւ մեծ փոթորիկը կհասնի մեր վերա, նա մեր աչքի առջեւն է — այն երանութեան բնակարանը: Եւ ինչ սքանչելի է երեւում նա հաւատքի աչքի տուածներ: Ինչ քան կատարեալ է նորա խաղաղութիւնը, որքան խորին հանգիստը եւ որպէս անարատ երջակութիւնը: Ընտանեկ ոչ արասուք են թափում, ոչ աղմուկ են զգում եւ ոչ փորձութիւն են իմանում: Ընտանեկ փայլումէ եւ փարոսը, բայց ոչ թէ նորա համար որ նաւորդին

հեռացնէ, այլ նորան դէպի իրան քաշէ: Զրեշտակները ողջունումեն մեր մօտենալը: Փըրկիչը ասումէ՝ որ մեք ոչ մի բանից չվախեանք: Վերջին անգամ գոչումէ նա. «քաջ եղիք. Ես եմ»: Իչ մի աշտկերտ հանդիպած չէ նաւարեկութեան այս նաւահանգիստը մտնելու ժամանակ: Իրաւի սոսկայի են ալիքները, բայց նոքա իւրեանց ուժգին յարձագոյմով միայն օգնումեն հաւատացելոյ վաստակած հոգուն շուտով հասանել այն նաւահանգստին: Պատերազմը կարճ է, իսկ հանգիստը կտեւի յաւիտեան: Ընտանեկար կեանքի բոլոր փորձութեանց համար մեք կարող ենք ասել մեզ սպասող ապագայի նկատմամբ, թէ «մեր վայրկենական թեթեւ նեղութիւնը խիստ մեծ և շափաղանց փառքի յաւիտենական առաւելութիւն է գործում մեր համար: Պատճառն որ՝ մեք այս երևող բաներին չենք նայում, այլ շերեւորներին. ինչուոր երևող բաները ժամանակաւոր են, բայց շերեւորները՝ յաւիտենական» (Է. Վրն. Գ. 17, 18), — որ է ով մահ՝ քո խալթոցդ, որ է ով գերեզման՝ քո յալթութիւնդ:

Զաւատումեմ Տէ՛ր, օգնի՛ր իմ անհաւատութեանս (Սուրբ Է. 23): Վթա՛ւ և ների՛ր քո խիստ աղքատ և տկար աշակերտիդ:

Շնորհիւր՝ որ ես միշտ մի պարզ տեսութիւն ունենամ Վո վերա, — միշտ յայտնի լսեմ քո ձայնդ, ինչպէս հանդարտ ժամանակը, նմանապէս և փոթորիկի մէջ, այնպէս՝ որ ինձանում լինի ըստ բաւականին մի քաղցր ապաւինութիւն քո „Այս եմ” խօսքի վերա, իմ սրտիս խաղաղութիւն և մխիթարութիւն տալու համար: Վու շատ անգամ ասել ես. „Աչկէք իմ մօտ բոլոր յոգնած և բեռնաւորուածներ, և ձեր անձներիդ հանգստութիւն պիտի գտնէք” (Սաղմ. 118, 28, 29): Տէ՛ր՝ հնազանդումեմ Վո հրաւիրդ, սակայն բացի մեղքերի բեռնից և իմ անարժանութենից ոչ ինչ չեմ բերում Վո մօտ: Վալիս եմ Վո մօտ խղճալի, ցաւակար, կոյր և մերկ՝ իմանալով, թէ Վու՝ պիտի չմերժես ինձ: Այս խոր ջրերի մէջ եմ փոթորիկը կատաղի է, դրսից փորձութիւններ, ներսից տրտմութիւններ պաշարումեն ինձ: Ընանց Վո օգնութեան ես կըկորչեմ: Ըրդ փրկի՛ր ինձ ով իմ Ըստուածս քան զի ջրերը հասնումեն մինչև հոգիս: Իմ սրտիս տրտմութիւնները աւելացած են, ո՛հ՝ փրկի՛ր ինձ իմ տառապանքից: Տէ՛ր՝ փրկի՛ր ինձ, կորչումեմ: Թո՛ղ Վո սիրոյ ըյսը ցրուէ իմ խաւարը: Թո՛ղ Վո ձայնդ. „Այս եմ, մի վախենար.” հասանի իմ ականջիս

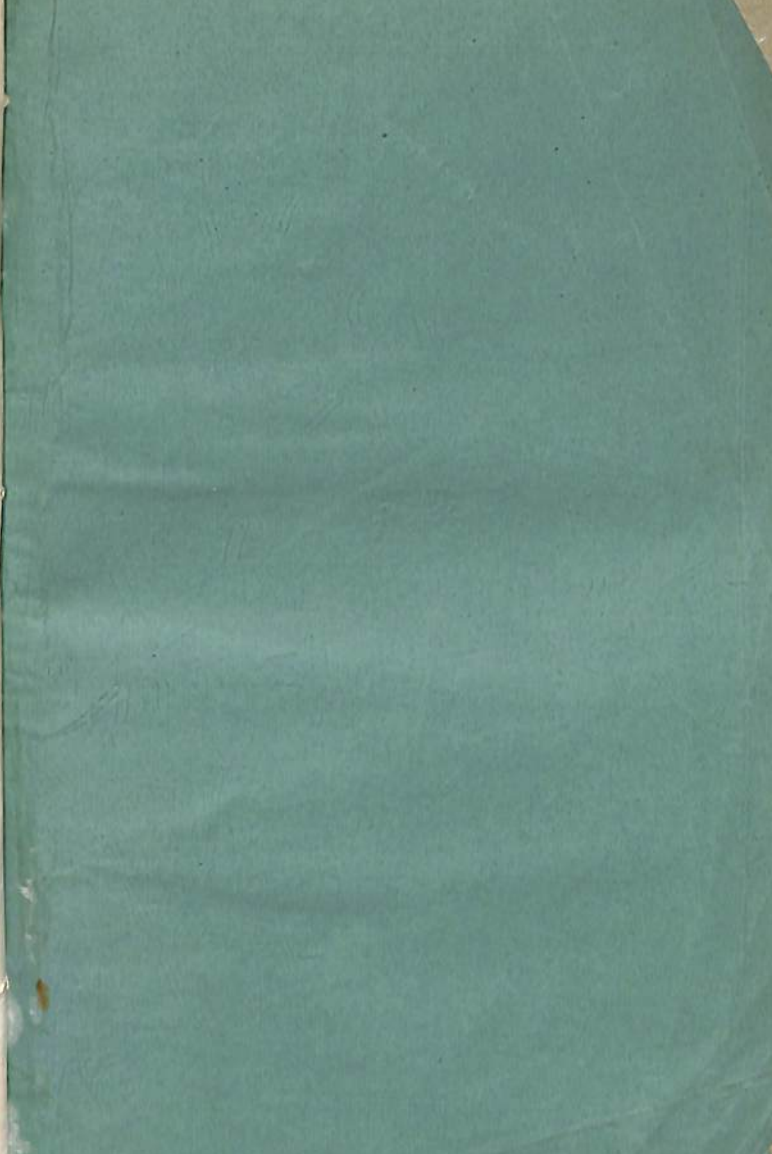
փոթորիկի մէջ: Ալ թո՛ղ իմ հոգիս՝ որուն Վու այդ քան շատ սիրեցիր, խաղաղութիւն գտնէ Վո մօտ, և իմ սիրտս ցնծա՝ Վո այցելութեամբդ, Տէ՛ր՝ այն մեծ և անպատմելի ուրախութեամբը, որ ոչ ով և ոչ ինչ աշխարհիս մէջ կարող չէ տալ մեզ, և „ոչ ով պիտի չառնէ մեզանից:”

„Վաւերով ծովը իջնողները, և մեծ ջրերի մէջ գործ գործողները, նորա Տիրոջ գործքերը և Վորա հրաշքները տեսնումեն անգունդի մէջ: Այն զի Վա տուած, և մրրկալից հողմը հանումէ, որ նորա ալիքները բարձրացնէ: Այնումեն երկինքը և իջնումեն անգունդը, նոցա անձները նեղութենից հալվումեն, Վինով մարդու պէս գողգողումեն և երերում, և նոցա բոլոր իմաստութիւնը կորչումէ: Այն ժամանակ Տիրոջն են աղաղակում իւրեանց նեղութեանը մէջ, և փրկումէ նորանց իւրեանց տառապանքներից: Մրրկը հանդարտութեան է դարձնում, և ալիքները դադարումեն: Իրանք էլ ուրախանումեն որ դադարեցին, և առջնորդումէ նորանց իրանց ուզած նաւահանգիստը: Թո՛ղ գոհանան Տէրից Վերողորմութեանը համար, և մարդոց որդիներին արած հրաշքերի համար” (Սաղմ. 124, 22-32):

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

[Handwritten signature]

154

ms

D

1057

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0028751

1784